

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Plzeň 2013

Věra Ondrová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Občanská participace na správě a rozvoji obce

Předkládá: Věra Ondrová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Občanská participace na správě a rozvoji obce“ zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat JUDr. Tomáši Loudovi, CSc., za jeho čas, hodnotné rady při řešení dané problematiky a odborné vedení bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod	1
2. Vymezení pojmů.....	2
2.1 Občan.....	2
2.2 Občanství	3
2.3 Obec.....	3
2.4 Orgány obce.....	4
2.5 Participace	5
2.6 Demokracie.....	6
2.7 Občanské sdružení.....	7
2.8 Veřejná správa	7
2.9 Samospráva a územní samospráva	8
3. Právní úprava	9
3.1 Ústava	9
3.2 Evropská charta Místní samosprávy.....	10
3.3 Listina základních práv a svobod.	11
3.4 Zákon o obcích.....	12
3.5 Zákon o krajích.....	16
3.6 Zákon o hlavním městě Praze.....	17
4. Možnosti občanské participace na správě a rozvoji obce.....	18
4.1 Právo na informace a svobodu projevu	20
4.1.1 Vycházky s radními	22
4.2 Právo volit.....	22
4.3 Referendum.....	23
4.4 Právo shromažďovací a sdružovací	24
4.5 Petice a stížnosti	26
4.6 Účast občanských sdružení ve správním řízení ve věcech životního prostředí.....	27
4.7 Aarhurská úmluva a projekty EIA, SEA	28
5. Techniky zapojování veřejnosti	31
5.1 Úřední deska.....	32
5.2 Zasedání zastupitelstva	32
5.3 Letáky, plakáty, brožury, zpravodaje.....	32
5.4 Tisk, rozhlas, televize	33
5.5 Internetové stránky, e-mail	33

6. Příklad obecního zájmu	33
6.1 Počátky vzniku obce Hluboké Dvory	34
6.2 Počátky vzniku obce Květnice	34
6.3 Vývoj počtu obyvatel a domů	35
6.4 Obec Hluboké Dvory, záměr developera.....	36
6.4.1 Rozpočet obce.....	37
6.4.2 Záměr vybudování vodovodu	37
6.4.3 Životní prostředí – kvalita vody	39
6.4.3.1 Čistička odpadních vod	39
6.4.3.2 R 43, posuzování vlivu na životní prostředí a dopad na územní plán obce	40
6.4.4 Přístup obyvatel k informacím.....	43
6.4.5 Stížnosti a petice	44
6.4.6 Zájmové organizace a spolky v obci.....	44
6.4.7 Volby a referendum	44
6.4.8 Zastupitelstvo a obecní úřad	45
6.4.8.1 Vyhlášky obce.....	45
6.4.9 Občanská vybavenost, společenské a kulturní akce v obci Hluboké Dvory	46
6.5 Obec Květnice - záměry developerů	47
6.5.1 Vznik občanských sdružení	47
6.5.2 Místní referendum.....	48
6.5.2.1 Nedostatky posudku EIA	49
6.5.3 Strategický plán obce.....	50
6.5.4 Rozpočet obce.....	51
6.5.5 Volby	51
6.5.6 Zastupitelstvo.....	52
6.5.6.1 Zajímavé vyhlášky obce Květnice	52
6.5.7 Přístup k informacím.....	52
6.5.8 Petice, ankety.....	53
6.5.9 Občanská vybavenost, společenské a kulturní akce v obci Květnice	54
6.6 Vyhodnocení.....	55
7. Závěr.....	56
Resume	58

Seznam použité literatury, právních předpisů, internetových zdrojů a ostatních pramenů ...	60
Přílohy	66

1. Úvod

Předlohou pro tuto práci jsou možnosti občana podílet se na správě veřejných záležitostí. Toto téma je stále aktuální a týká se nás všech. Jde především o politická práva, která vymezuje v základní charakteristice Ústava České republiky¹ a Listina základních práv a svobod². Tyto dvě základní listiny jsou hlavní prameny, z nichž se rozvinula další podrobnější a propracovanější právní úprava.

V demokratické společnosti je pro kvalitní řízení a fungování státu zapotřebí zapojování občanů do rozhodovacích procesů státní správy a samosprávy, takzvaná participace. Participace je založená na vztahu občana a subjektů veřejné správy. Tento vztah však bývá v současné době převážně jednostranný a proto je pro obnovení důvěry občanů v systém nutná oboustranná informovanost podporovaná vládou.

V poslední době jsme svědky poklesu zájmu občanů o věci veřejné a všeobecně o politiku. Možným důvodem, proč je po pádu komunismu v České republice v roce 1989 občanská společnost poměrně pasivní, je stále podvědomá zkušenost lidí z dob normalizace. Před tak zvanou „sametovou revolucí“ byly jakékoliv projevy nezávislosti potlačovány. Občané prakticky ztratili možnost rozhodovat si sami o sobě, což vedlo k potlačení občanského patriotismu a poklesu o zájem na dění v obcích. Proto většina občanů sice využívá svého práva volit, ale jinak se politicky neangažuje.

Každý občan má zákonem stanovená práva a povinnosti, ale také velký počet možností, jak se aktivně zapojit a participovat svojí účastí na veřejném životě. Občané v demokratické společnosti se mohou účastnit veřejného života nejen přímou účastí v politice, ale také podepsáním petice, účastí na demonstraci, účastí v referendu, zakládáním spolků a podobně.

Hlavním cílem této práce je představit jednotlivá témata, možnosti a formy účasti občanů na řízení, především v místních podmínkách a na příkladech konkrétně zvolených obcí. Na základě získaných informací od zastupitelů dvou oslovených obcí, sledováním internetových stránek, článků a jiných materiálů byly zpracovány v bodě číslo šest této práce skutečné poměry a aktivita občanů v obcích. Práce je strukturována do pěti stěžejních kapitol a naplňování výše uvedeného cíle se prolíná všemi kapitolami této práce.

---

¹ Ústavní zákon č.1/1993, Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

² Usnesení předsednictva ČNR č.2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb.

K dílčím cílům pak patří definování základních pojmů a vymezení pojmů užívaných v této práci a popsat současnou legislativní situaci v České republice, ať již jde o zákony nejvyšší právní síly, jako je Ústava České republiky³ a Listina základních lidských práv a svobod⁴, tak také zákonné úpravy pro jednotlivé stupně územní samosprávy. Snahou je ukázat možnosti zapojení veřejnosti na teoretické úrovni a vytvořit si pro další postup práce prostor ke sledované problematice.

Pro reálnější přiblížení jednotlivých možností participace občanů na místní úrovni slouží také výstupy z provedené ankety, které odrážejí zájem nebo nezájem dotazovaných o politické a společenské dění v naší společnosti i na správě vlastní obce. Otázkám položeným v anketě poskytuje prostor kapitola pátá.

2. Vymezení pojmů

2.1 Občan

Občana obce definuje §16 zákona o obcích⁵. Pro postavení občana obce požaduje zákonná úprava splnění dvou podmínek, a to podmínku státního občanství České republiky a podmínku hlášeného trvalého pobytu v obci.⁶

Pojem občan představuje sounáležitost k určitému společenství nebo pospolitosti. Občané jsou členi buď obce, kraje, nějakého společenství nebo státu. To znamená, že občanem může být člověk pouze v rámci nějakého ústavního zřízení a zde jsou vymezena určitá práva a povinnosti k tomuto zřízení. Pro to, aby se občan obce mohl aktivně podílet na samosprávě obce, požaduje zákonná úprava podmínku dosažení věku 18 let.

Práva občana, s výjimkou práva volit a být volen do zastupitelstva obce nebo kraje a hlasovat v místním referendu, může vykonávat i osoba, která dosáhla věku 18 let a vlastní na území obce nebo kraje nemovitost.

---

³ Ústavní zákon č.1/1993, Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁴ Usnesení předsednictva ČNR č.2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb.

⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

⁶ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů

2.2 Občanství

Občanství je vztah občana a státu. Je to vztah nedobrovolný a základním zákonem upravujícím české občanství je zákon o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky⁷, Ústava ČR⁸ a Listina základních práv a svobod⁹.

Osoby bez státního občanství se nazývají apatridé a osoby s dvojím občanstvím bipolité. Některé státy nemají zájem na tom, aby vznikalo dvojí občanství (bipolitismus), a snaží se tomu různými prostředky zabránit (např. Česká republika), jiné to umožňují.

„Státní občanství je právní institut zachycující status jednotlivce – fyzické osoby. Vazba mezi jednotlivcem a státem zachycená v podobě tzv. státoobčanského svazku, jehož podstatou jsou vzájemná práva a povinnosti, vzniká okamžikem narození člověka.“¹⁰

Způsoby nabytí státního občanství České republiky jsou: narozením, osvojením, určením otcovství, nalezením, prohlášením, udělením.

Způsoby pozbytí státního občanství České republiky jsou: prohlášením státního občana ČR, který se zdržuje v cizině a současně je státním občanem cizího státu, že se ze své vůle vzdává státního občanství ČR a za druhé nabytím cizího státního občanství na základě vlastní žádosti. Občan nemůže být zbaven občanství proti své vůli.¹¹

Občanství Evropské unie přísluší automaticky všem občanům členských zemí EU. Občané EU mají řadu práv, a to například volný pohyb po celém území Unie, volit a být volen do Evropského parlamentu, podávat stížnosti Evropskému ombudsmanovi, obracet se na orgány Evropské unie a podobně. Tato práva poprvé zavádí Maastrichtská smlouva a posléze Amsterdamská smlouva práva rozšiřuje.

2.3 Obec

Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a souvisejících zákonů je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvořící územní celek, který je vymezen hranicí území obce.

---

⁷ Zákon České národní rady č. 40/1993 Sb., o nabytí státního občanství České republiky, ve znění zákona č. 272/1993 Sb.

⁸ Ústavní zákon č.1/1993, Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁹ Usnesení předsednictva ČNR č.2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb.

¹⁰ Klíma, Karel, et al. Praktikum českého ústavního práva. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009

¹¹ Pavlíček, Václav, et al. *Ústavní právo a státověda II. díl, Ústavní právo České republiky, část 1. 2.*, doplněné a podstatně rozšířené vyd. Praha : Linde Praha, a. s., 2008. (Vysokoškolské právní učebnice.)s.301

„Samostatné postavení obcí jako „ územních samosprávných společenství občanů“, resp. jako veřejnoprávních korporací územní samosprávy, se v naší historii datuje poprvé rokem 1849, kdy toto postavení bylo zakotveno tzv. prozatímním obecním zákonem (zákon č. 170/1849 ř.z. uvozený větou „Die Grundfeste des freien Staates ist die freie Gemeinde“ – Základem státu je svobodná obec).

Obecní samospráva se potom u nás v nejrůznějších podobách uplatňovala až do r. 1945, od kdy byla nahrazena činností národních výborů, které měly postavení orgánů státní moci a státní správy v místech. Ty pak v tomto svém postavení vyvíjely činnost až do sklonku roku 1990, kdy po ukončení jejich činnosti dochází k faktickému obnovení postavení obcí na samosprávných principech¹².

Obec představuje základní stavební kámen samosprávy. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících, uzavírá nejrůznější smlouvy podle občanského zákoníku, podle obchodního zákoníku, zakládá obchodní společnosti jako každá jiná právnická osoba.

Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů: při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.¹³

Obec charakterizují tyto faktory:

- a) území
- b) lidé žijící na tomto území trvale s vůlí spravovat své záležitosti společně
- c) majetek, s nímž tito lidé hospodaří

2.4 Orgány obce

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce: dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.

Orgány obce jsou čtyři základní. Nejvyšším a občany přímo voleným je zastupitelstvo. Z jeho řad je volena rada obce a starosta. Orgánem zajišťujícím provádění rozhodnutí jiných orgánů je obecní úřad, který rovněž převážně provádí výkon přenesené státní správy. Pro speciální výkon státní správy může být zřízen zvláštní orgán obce, pokud tak stanoví zákon (např. obecní policie).

---

¹² Zákon o obcích (Obecní zřízení) Komentář, 4. Vydání, Zdeněk Koudelka, Radek Ondruš, Petr Průcha, Linde Praha, str. 10

¹³ Zákon o obcích (Obecní zřízení) Komentář, 4. Vydání, Zdeněk Koudelka, Radek Ondruš, Petr Průcha, Linde Praha, str. 12

Zastupitelstvo¹⁴ je jediný z orgánů obce, který je ústavně zakotven. Je přímo volen občany na čtyři roky poměrným systémem. Zastupitelstvo má nejméně 5 a nejvíce 55 členů. Funkce člena zastupitelstva zaniká: dnem voleb nového zastupitelstva, odmítnutím složení slibu nebo složením slibu s výhradou, rezignací, úmrtím, vyslovením ztráta mandátu, zánikem obce.

Rada obce¹⁵ je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti se zodpovídá zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti přísluší radě obce rozhodovat, jen stanoví-li tak zákon. V obci, kde se rada nevolí, vykonává její pravomoc starosta. Radu obce tvoří starosta, místostarosta a další členové rady volení z řad členů zastupitelstva obce. Počet členů rady obce je lichý a činí nejméně 5 a nejvýše 11 členů, přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Rada obce se nevolí v obcích, kde zastupitelstvo obce má méně než 15 členů. Rada obce se schází ke svým schůzím dle potřeby, její schůze jsou neveřejné a rada obce může přizvat k jednotlivým bodům svého jednání dalšího člena zastupitelstva obce a jiné osoby.

Starosta¹⁶ zastupuje obec navenek. Je volen zastupitelstvem obce a musí být občanem České republiky. Za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu obce, řídí a svolává zasedání zastupitelstva obce a rady obce, je-li odvolán nebo se funkce vzdal, vykonává jeho funkci místostarosta nebo některý z členů zastupitelstva obce.

Obecní úřad¹⁷ tvoří starosta, místostarosta, tajemník a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta.

Jako kontrolní orgány zastupitelstva a rady obce¹⁸ jsou zřizovány finanční a kontrolní výbor, v části obcí i osadní nebo místní výbory a rada obce může zřídit jako své poradní orgány komise (např. přestupková komise).¹⁹

2.5 Participace

Participace znamená sdílení něčeho, účast nebo podílení se na něčem. Odtud také participovat, podílet se. V poslední době se hodně hovoří o tom, že lidé by se měli podílet (participovat) na všech rozhodnutích, která se jich bezprostředně týkají. V našem případě

---

¹⁴ § 67-83 zákona o obcích

¹⁵ § 99-102 zákona o obcích

¹⁶ § 103-108 zákona o obcích

¹⁷ § 109-116 zákona o obcích

¹⁸ § 117-122 zákona o obcích

¹⁹ Základy organizace veřejné správy v ČR, 2. Upravené vydání, Eva Horzinková, Vladimír Novotný, vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., str.139, 148, 149, 153

znamená participace aktivní účast občanů na rozvoji a správě obce, to znamená zapojení občanů do správy věcí veřejných.

Participovat lze dostupnými právními prostředky, které vyplývají z Ústavy České republiky²⁰ a z Listiny základních práv a svobod²¹. Může mít různé formy: volební účast, referendum, plebiscit, petice, stížnosti, mnohostranná občanská iniciativa nebo účast v politických stranách.

Na druhé straně participace spočívá také v tom, že v demokratické společnosti je přirozené, že veřejná správa komunikuje s občany, aby zjišťovala jejich postoje a zájmy, rozhodovala v souladu s nimi nebo je alespoň při svém rozhodování uvážila.

2.6 Demokracie

Termín demokracie je složen ze dvou řeckých výrazů - démos a kratein. Slovo démos se překládá jako lid, zatímco sloveso kratein je ekvivalentem k českému pojmu vládnout.²²

Z toho vyplývá, že původní pojetí slova demokracie znamená tedy vládu lidu, neboli přímé spolurozhodování všech členů společnosti o věcech veřejných, o věcech které se dotýkají života každého jedince. Vláda lidu znamená, že lid hlasováním určuje strany či osoby k řízení země. Voleným orgánům je podřazen státní aparát, který se bezprostředně zabývá otázkami správy. Uplatňuje se princip rozhodování většiny a ochrany práv menšiny.

„Definice demokracie: demokracii lze chápat jako systém vztahů, mechanismus směřující k realizaci svrchovanosti lidu. Demokratický režim je založen na účasti občanů na řízení společenských věcí.“²³ Demokracii můžeme rozlišovat podle účasti obyvatelstva na způsobu výkonu moci na přímou a reprezentativní.

Přímá demokracie je stav, kde lid vykonává moc přímo (např. referendum). Zapojení občanů do správy věcí veřejných je takzvaná participační demokracie. Metoda přímé účasti občanů na rozhodování znamená, že občané mají právo přímo rozhodovat o důležitých politických otázkách prostředky lidového hlasování.

Demokracie reprezentativní je stav, kdy se suverenita lidu neuskutečňuje přímo, ale prostřednictvím k tomu vytvořených institucí. Občané si volí své zástupce ve svobodných volbách do zastupitelských orgánů, které jsou tímto zmocněni rozhodovat o veřejných

---

²⁰ Ústavní zákon č.1/1993, Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

²¹ Usnesení předsednictva ČNR č.2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb.

²² <http://www.demokraciestavi.cz>

²³ Klíma, K. Teorie veřejné moci (vládnutí). 2. přepracované a doplněné vydání, Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 43,44,

záležitostech jménem svých voličů.²⁴ Jedná se o delegovanou suverenitu lidu na zastupitelské (reprezentativní) orgány.

2.7 Občanské sdružení

Občanské sdružení je právní forma nevládní neziskové organizace v České republice. Činnost a postup při zakládání občanských sdružení jsou upraveny zákonem o sdružování občanů²⁵. Občanské sdružení vzniká registrací. Návrh registrace se podává Ministerstvu vnitra české republiky.

K založení občanského sdružení je zapotřebí vytvoření přípravného výboru skládajícího se nejméně ze tří lidí, z nichž alespoň jeden je starší 18 let. K založení občanského sdružení je taktéž nutné sepsání stanov. Občanská sdružení u nás mohou zakládat také cizinci a v tom je zásadní rozdíl od politických stran a hnutí, která mohou zakládat pouze občané ČR. Účelem sdružení může být buď sdílení společných zájmů (sportovní kluby, myslivecká sdružení apod.) nebo nějaká obecně prospěšná činnost (poskytování sociálních služeb, vzdělávací a informační aktivity apod.).

Zákon o ochraně přírody a krajiny²⁶ umožnil občanským sdružením, jejichž hlavním posláním je ochrana přírody a krajiny, vstoupit do správního řízení, v němž mohou být zákonem chráněné zájmy ochrany přírody a krajiny ohroženy. Takto mohou občanská sdružení prosazovat veřejný zájem vůči správnímu orgánu nebo také vůči ostatním účastníkům řízení, pokud jejich soukromý zájem ohrožuje zájem veřejný.

2.8 Veřejná správa

„Pojem veřejná správa vznikl v historii a má kořeny v římském právu (administratio rei publica). Veřejná správa je správa lidské společnosti zorganizované ve stát se státním zřízením. Veřejnou správou se rozumí správa území státu, kraje, obce, věci, ke které má veřejnost vlastnická práva, veřejných záležitostí, veřejných financí a užívání veřejných objektů a zařízení.“²⁷

Definovat pojem veřejná správa je složitou záležitostí. Obecně můžeme definovat veřejnou správu jako službu občanům a veřejnosti. Prostřednictvím veřejné správy se

---

²⁴ <http://www.sblizenipolitikou.cz/politicka-gramotnost/prima-demokracie>

²⁵ Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

²⁶ Zákon ČNR č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

²⁷ Káňa, P. Základy veřejné správy, Ostrava, Montanex a.s, 2004, s.11

zabezpečují veřejné úkoly a veřejná správa vytváří předpoklady pro jejich realizaci a současně je také uskutečňuje.

Veřejná správa se člení na státní správu a samosprávu. Část výkonu veřejných záležitostí může být přenesena na veřejnoprávní korporace, které jsou definovány jako člensky organizované subjekty veřejné správy, kterým byla svěřena moc samostatně plnit veřejné úkoly. Veřejná správa, která je uskutečňovaná veřejnoprávními subjekty nestátního charakteru, se nazývá veřejná samospráva.²⁸

2.9 Samospráva a územní samospráva

Samospráva je způsob řízení určitého celku ve vlastním zájmu a odpovědnosti, kdy daný subjekt o některých svých záležitostech rozhoduje sám autonomním způsobem. Subjekt je vázán právními předpisy, ale vázanost právem je menší.

D. Hendrych charakterizuje samosprávu z pohledu organizace veřejné správy jako „činnost vykonávanou orgány samosprávných právních subjektů, pokud je na ně výkon veřejné správy zákonem delegován a trvale svěřen do jejich samostatné odpovědnosti.“²⁹

Samospráva se pokládá za významný prvek moderního státu. Proto je samospráva v současných pokrokových a demokratických státech ústavně zakotvována.

Legislativa prostřednictvím zákonů určuje vznik a postavení jednotlivých stupňů územní samosprávy, vymezuje jejich pravomoci působnost, autonomii a odpovědnost, upravuje organizaci a vnitřní členění, vymezuje rozsah samostatné a přenesené působnosti, vymezuje i vzájemné vztahy mezi jednotlivými stupni územní samosprávy navzájem a vztahy státu a územními samosprávami.

Podle obsahu a výkonu činností, organizační struktury a postavení subjektů ke korporaci rozeznáváme tyto typy veřejnoprávních korporací:

územní – obce, kraje

zájmové – komory

věcné – zájmová sdružení obcí.

V České republice Ústavní zákon³⁰ již v základních ustanoveních v čl. 8 zakotvuje zaručení samosprávných územních celků. Územní samosprávě je věnována hlava 7. Ústavy.

---

²⁸ Horzinková, Eva, Novotný, Vladimír. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2.vyd. Plzeň: Ale Čeněk, 2010, s. 13,15

²⁹ Správní právo, obecná část, Hendrych D. a kol., 6. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 89

³⁰ Ústavní zákon č.1/1993, Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Územní samosprávné celky jsou definovány jako územní společenství občanů a ti mají právo na samosprávu.

Územními samosprávnými celky jsou podle naší ústavy obce jako základní územní samosprávné celky a kraje, které jsou definovány jako vyšší územní samosprávné celky. Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

3. Právní úprava

3.1 Ústava³¹

Jedním ze základních znaků demokratického státu je demokratická ústava. Prostřednictvím takové ústavy dochází k základní dělbě moci. Společně s rozlišením druhů veřejné moci ústava vyjmenovává orgány, které tuto moc vykonávají.

Některými ustanoveními je tato moc delegována také na jiné subjekty, jenž jsou odlišné od státu. K těmto ustanovením náleží článek č. 99 Ústavy, který zakotvuje, že jednotky územní samosprávy jsou obce nebo kraje. Tyto jednotky spravují své záležitosti samostatně, disponují vlastním majetkem, mají vlastní práva a povinnosti. O územní samosprávě pojednává hlava sedmá Ústavy.

V článku 100 Ústavy je zakotveno právo územních samosprávných celků na samosprávu a nalézáme zde ustanovení, že obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku kraje. V článku 101 Ústavy nalézáme ustanovení, že obec je spravována samostatně zastupitelstvem, má právo vlastnit majetek, nabývat majetek, disponovat sním a pozbývat jej. Dále je zde vymezen vztah státu a územních samosprávných celků. Stát určuje pravidla a mantinely, ve kterých se mohou obce a kraje pohybovat a může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen pokud to vyžaduje ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

Článek 105 Ústavy upravuje delegaci výkonu státní správy na samosprávu a to pouze za předpokladu, že tak stanoví zákon. Takovými zákony jsou zákon o obcích³² a zákon o krajích³³.

---

³¹ Ústavní zákon č.1/1993, Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

³³ Zákon č.129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Články 102 a 104 Ústavy jsou věnovány ústavní úpravě postavení zastupitelstev obcí a vyšších územních samosprávných celků – krajů. V článku 102 je zakotveno, že členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Ústava garantuje každému občanovi právo volit a být volen. V článku 104 se hovoří o rozhodovací pravomoci zastupitelstev. K nejvýznamnějším pravomocem zastupitelstva patří vydávání obecně závazných vyhlášek.

Ústavním zákonem o vytvoření vyšších územních samosprávných celků bylo území České republiky rozděleno na čtrnáct vyšších územních samosprávných celků.³⁴

3.2 Evropská charta Místní samosprávy

Právo na místní samosprávu obcí je zakotveno v Evropské chartě místní samosprávy. Byla přijatá členskými státy Rady Evropy 15. 10. 1985 ve Štrasburku.

V České republice vstoupila v platnost 1. 9. 1999 a ratifikovalo ji více než 38 států, které ji respektují ve svém zákonodárství. Ovšem je třeba říci, že Česká republika není vázána všemi ustanoveními této charty a též není vázána všemi principy v chartě uvedenými. Jejich úplný výčet nalezneme ve Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy.³⁵

K základním principům, kterými jsou vázány všechny smluvní státy, náleží princip ústavní garance práva na samosprávu, princip pojmového vymezení místní samosprávy, princip zákonného rozsahu práva na samosprávu a odpovědnosti za výkon práva na samosprávu, princip změny hranic místních správních jednotek pouze po předchozí konzultaci s obyvateli dotčených jednotek, princip svobodného výkonu funkcí volenými zástupci, princip státního dozoru nad výkonem samosprávy pouze za stanovených podmínek a zákonem stanoveným způsobem, princip práva místních společenství na finanční zdroje ze státního rozpočtu, na vlastní zdroje, princip spolupráce a sdružování se místních společenství navzájem a princip garance právní ochrany místní samosprávy nezávislými soudy.

„Cílem charty je dosáhnout stavu, kdy se občané budou podílet na chodu věcí veřejných v maximální možné míře. Charta však také požaduje, aby místní samospráva byla

---

³⁴ Zákon č.347/1997Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č.1/1993 Sb., Ústava České republiky

³⁵ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/castka/1999-61>

demokraticky vytvořená, a aby disponovala zdroji potřebnými pro její fungování a realizaci jejích cílů.³⁶

3.3 Listina základních práv a svobod.

Listina základních práv a svobod³⁷ byla přijata do československého právního řádu v roce 1991. Byla zařazena jako druhý dokument do ústavního pořádku.

Obsah Listiny základních práv a svobod vychází z principů právního státu. Pro všechna základní práva a svobody platí, že jsou nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná. Státní moc může zasahovat do svobod jednotlivce jen na základě a v mezích zákona.

Listina základních práv a svobod je v podstatě katalog práv a svobod, který obsahuje 44 článků členěných do šesti hlav. Pro potřeby této práce nás bude především zajímat hlava druhá, oddíl druhý – politická práva. Tato práva budou podrobněji definována v kapitole čtvrté.

Článek č. 17 hovoří o právu na informace a svobodě projevu, která je jedním ze základních principů demokratického státu. Článek garantuje svobodu projevu, právo vyjadřovat své názory, tyto i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje, myšlenky a informace.

Petiční právo je zaručeno článkem č. 18 Listiny. Petiční právo patří k nejstarším politickým právům, i když v současné době málo využívaným.

Právo shromažďovací je upraveno v článku č. 19 Listiny. Shromáždění je časově omezenou formou sdružení občanů, jejichž rozchodem zaniká. Právo zahrnuje různé formy shromažďovací aktivity. Ochranu podle Listiny mají pokojná shromáždění, jejichž účastníci jsou neozbrojeni a i taková shromáždění, jejichž účastníci prezentují názory, jež jsou z pohledu celé společnosti menšinové.

Článek č. 20 sdružování je obecnou normou sdružovacího práva formou spolků, společností, sdružení, politických stran a hnutí. Omezení je možné pouze ze zákona. Zvláštní úprava je v případě politických stran, církví a náboženských společností a odborových organizací.

---

³⁶ <http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-charta-mistni-samospravy>

³⁷ Usnesení předsednictva ČNR č.2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb.

Volební právo v článku č. 21 Listiny garantuje jednotlivci účast na politickém a veřejném životě, to je účast na správě věcí veřejných a to přímo nebo prostřednictvím volených zástupců. Volební právo je všeobecné, rovné, tajné a všichni mají stejný přístup k funkcím.

Článek č. 22 hovoří o volné soutěži politických stran, kterou je nutné umožnit a garantuje ochranu svobodné soutěže politických sil.

Podle článku č. 23 - Právo na odpor, je posledním zákonným prostředkem obrany demokracie proti každému, kdo odstraňuje demokratický řád lidských práv a svobod založených Listinou, jestliže ústavní orgány nefungují a zákonné prostředky nelze použít.

3.4 Zákon o obcích

Zákon o obcích³⁸ upravuje současné české obecní zřízení. Nevztahuje se na hlavní město Prahu, pro kterou existuje samostatný zákon³⁹.

Zákon o obcích hovoří o postavení obcí, charakterizuje obec jako základní územní samosprávné společenství občanů. Obec tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce, je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů. Hlavním úkolem obce je péče o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, jejím úkolem je chránit též veřejný zájem.⁴⁰

Charakteristické znaky obce jako veřejnoprávní korporace můžeme na základě legislativního vymezení shrnout následovně:

- vlastní území (územní základ obce);
- obyvatelstvo obce (personální základ obce);
- právní subjektivita a tvorba právních předpisů obce (právní základ obce);
- vlastní majetek obce a hospodaření dle vlastního rozpočtu (ekonomický základ obce);
- soustava orgánů, jimiž obec jedná a uskutečňuje svoji vůli.

Modelem českého obecního zřízení je v současnosti takzvaný smíšený model veřejné správy, kdy obce vykonávají vedle vlastní samostatné působnosti i působnost přenesenou.

V zákoně o obcích je stanoveno výčtem činností, které kompetence obce spadají do přenesené a jaké do samostatné působnosti.

---

³⁸ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

³⁹ Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁰ § 1 – 15 zákona o obcích

V rámci samostatné působnosti⁴¹ je obci umožněno především slučování s jinou obcí nebo jejich oddělování, vlastní hospodaření s obecním majetkem a tvorba rozpočtu, podnikatelské aktivity obce, zřizování a řízení obecní policie a tím udržování veřejného pořádku, organizace voleb do zastupitelstev obce, vyhlášení místního referenda a spolupráce mezi obcemi, jako je uzavírání smluv ke splnění konkrétního úkolu a záležitosti rozvoje obce a to je například schvalování programu rozvoje obce, územního plánu a podobně. V samostatné působnosti obce lze vydávat obecně závazné vyhlášky.

Rozsah přenesené působnosti⁴² obce je určen zákonem. Na obce je přenesena rozdílná míra státní správy. Z toho také vychází členění obcí dle rozsahu přenesené působnosti. Obec může v přenesené působnosti vydávat nařízení. Dozor nad samostatnou i přenesenou působností obcí vykonává kraj a Ministerstvo vnitra.

Obce lze členit podle výkonu státní správy na:⁴³

Obce základní - tyto obce vykonávají pouze základní rozsah státní správy a jen ve správním obvodu, který je vlastním územím obce.

Obce s pověřeným obecním úřadem - tyto obce vykonávají státní správu v širším rozsahu než orgány obcí první kategorie a ve větším správním obvodu než je území obce. To znamená, že pověřený obecní úřad vykonává vedle přenesené působnosti pro svoji obec i přenesenou působnost pro více obcí ve svém správním obvodu a v rozsahu stanoveném zákonem.

Obce s rozšířenou působností – jejich obecní úřad vykonává přenesenou působnost v ještě větším správním obvodu než pověřený obecní úřad. Na tyto obce byla přenesena agenda po zrušených okresních úřadech. To znamená, že úřad obce s rozšířenou působností vykonává vedle přenesené působnosti pro svoji obec a vedle přenesené působnosti obce s pověřeným obecním úřadem i přenesenou působnost pro více obcí ve svém správním obvodu v rozsahu stanoveném zákonem.

---

⁴¹ § 35-60 zákona o obcích

⁴² § 61-66e zákona o obcích

⁴³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, s.251

Jiné členění obcí:⁴⁴

Obec - je tedy základní územně samosprávný celek, kam spadají opět všechny obce v našem státu. Obec je založena na členském principu, členskou základnu tvoří obyvatelstvo, musí mít katastrální území a možnost spravovat a rozhodovat o svých záležitostech na svém území. Obec tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.

Městys - historický typ obcí velikostí a významem stojících mezi městem a vsí. Jednalo se o sídla, kterým bylo uděleno právo pořádat výroční a dobytčí trhy a bylo zde na rozdíl od města silněji zastoupeno zemědělství. Městysy musely mít městský charakter a musely plnit roli spádového městečka pro okolní vesnice. K jeho obnovení a novému stanovování došlo zákonnou úpravou v roce 2006 na podnět Svazu měst a obcí.

Město – obec městského charakteru, která má alespoň 3000 obyvatel a pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Dalším základním kritériem obce jako města je území – katastrální území. Město může mít být rozděleno i do několika katastrálních území.

Statutární město - v ČR existovalo k 1.1. 2010 dvacet čtyři statutárních měst, 23 z nich je vymezeno výčtem v § 4 zákona o obcích. Statutárními městy jsou v obecním zřízení výslovně jmenovaná města. Jsou jimi Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná a Mladá Boleslav.⁴⁵ 24. statutárním městem je současně Praha, která má vlastnosti statutárního města.

Statutární města se od běžných měst liší tím, že mají právo spravovat svoje území takzvaným statutem, který má formu obecně závazné vyhlášky, mohou svoje území dále členit na městské obvody nebo městské části s vlastním organizačním aparátem.

Druhý díl zákona o obcích je věnován občanům obce § 16-17. Členskou základnu tvoří občané obce, kteří mají ve správním území obce trvalý pobyt. Občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky. Občanství obce může vzniknout narozením a zaniknout smrtí.

---

⁴⁴ Horzinková, Eva, Novotný, Vladimír. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2.vyd. Plzeň: Ale Čeněk, 2010, s.107-110

⁴⁵ Koudelka, Zdeněk, Ondruš, Radek, Průcha, Petr. Zákon o obcích (Obecní zřízení), Komentář, 4. Vydání, Praha: Linde Praha a.s., str. 20

Občan obce, který dosáhl věku 18 let, má práva politická a další práva. Politická práva představují právo volit a být volen do zastupitelstva obce, hlasovat v místním referendu.

Dalšími právy jsou: vyjadřovat se na zasedání zastupitelstva obce k projednávaným věcem, vyjadřovat se k návrhu rozpočtu, k závěrečnému účtu obce, nahlížet do rozpočtu obce, do závěrečného účtu obce, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, výborů zastupitelstva obce, komisí rady obce, pořizovat si výpisy, požadovat projednání záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce, podávat návrhy, připomínky a podněty. Výčtem těchto práv dává zákon o obcích možnost občanů podílet se na správě veřejných záležitostí, výkonu územní samosprávy a ovlivňování vývoje v obci a to přímo nebo volbou svých zástupců.

Stejná práva, kromě práv politických, má též fyzická osoba od věku 18 let a vlastní na území obce nemovitost. Pokud je v obci hlášena k trvalému pobytu fyzická osoba, která je cizím státním občanem a dosáhla věku 18 let má obdobná práva jako občan obce, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, a která je vyhlášena.

Obec může udělit čestné občanství fyzickým osobám, které mají k obci zvláštní vztah a významně se zasloužily o rozvoj obce. O udělení čestného občanství nebo o jeho odnětí rozhoduje zastupitelstvo obce. Čestný občan obce může též vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce svá stanoviska. Čestní občané jsou zahrnováni do tzv. osobního základu samosprávy obcí a toto jejich začlenění má společenský a reprezentativní charakter.

Vznik (a zánik) obcí.

Jednou z možných změn území je sloučení nebo připojení obce a oddělení obce. Současná platná úprava zákona o obcích definuje podmínky pro vznik nové obce. Nová obec může vzniknout v zásadě třemi možnými způsoby:

- sloučením dvou nebo více obcí, které spolu sousedí,
- oddělením části obce,
- změnou nebo zrušením vojenského újezdu.

O sloučení obcí rozhoduje dohoda zastupitelstev těchto obcí. O oddělení obce rozhoduje příslušný krajský úřad v přenesené působnosti na návrh obce na základě kladného výsledku místního referenda. Obvyklým způsobem zániku obce je její sloučení s jinou obcí.

Hlava IV. zákona o obcích hovoří o orgánech obce, které jsou stanoveny zákonem. Obec je samostatně spravovaná zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.

3.5 Zákon o krajích

Základním právním předpisem, který upravuje postavení krajů na úrovni zákona je zákon o krajích.⁴⁶ Hlava I. zákona o krajích hovoří o postavení krajů, jejich orgánů a občanů. Hlava III. zákona o krajích se zabývá samostatnou a přenesenou působností kraje. Další hlava zákona o krajích poskytuje informace o orgánech kraje, orgánech zastupitelstva kraje a hlavy VI – IX zákona o krajích se zaměřují na dozor, kontrolu výkonu samostatné a přenesené působnosti a vztahy krajů k vládě a ministerstvům.

Kraje jsou vyššími územními samosprávnými celky, které byly zřízeny ústavním zákonem o vytvoření vyšších územních samosprávných celků⁴⁷ a tím bylo vytvořeno čtrnáct vyšších územních samosprávných celků. Vytvořit nebo zrušit vyšší samosprávný celek lze jen ústavním zákonem. Území kraje je vymezeno územím příslušných obcí, tvoří správní obvod a změna území kraje je možná pouze zákonem.

Kraj je podobně jako obec územní společenství občanů, které má právo na samosprávu a je veřejnoprávní korporací. Jejím úkolem je péče o všestranný rozvoj území kraje a o potřeby svých občanů, hospodaří s vlastním majetkem, dle vlastního rozpočtu a má vlastní příjmy vymezené zákonem. Vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese zodpovědnost z těchto vztahů vyplývajících⁴⁸ a chrání veřejný zájem.⁴⁹

Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje, dalšími orgány kraje je rada kraje, hejtman kraje, krajský úřad a zvláštní orgány kraje. V mezích své samostatné působnosti a na základě zákona může zastupitelstvo kraje vydávat obecně závazné vyhlášky a na základě přenesené působnosti a v mezích zákona může vydávat rada kraje právní předpisy, nařízení kraje. Obecně závazná vyhláška a nařízení kraje nabývají platnosti dnem vyhlášení ve Věstníku právních předpisů kraje.⁵⁰

Občané kraje.⁵¹

Občanem kraje je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je přihlášena k trvalému pobytu v některé obci nebo na území vojenského újezdu v územním obvodu kraje. Principy demokracie umožňují aktivní účast občanů kraje na správě veřejných

---

⁴⁶ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů

⁴⁷ Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁴⁸ § 1 zákona o krajích

⁴⁹ § 2 zákona o krajích

⁵⁰ § 6,7,8, zákona o krajích

⁵¹ § 12 zákona o krajích

věcí. Jde především o právo volit a být volen (aktivní a pasivní volební právo) do zastupitelstva kraje, právo vykonávat funkce v zastupitelstvu kraje a dalších orgánech kraje.

Spolupráce krajů.⁵²

Kraje mohou spolupracovat s ostatními kraji na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu a zakládáním právnických osob dle jiného zákona.⁵³ Spolupráce krajů a obcí se řídí stejnými principy jako spolupráce krajů a ostatními kraji, nesmí při tom zasahovat do jejich samostatné působnosti. Kraj může spolupracovat s územními samosprávnými celky jiných států a být členem jejich mezinárodních regionálních sdružení.

3.6 Zákon o hlavním městě Praze

Praha je hlavním městem České republiky⁵⁴ a jako taková je sídelním městem jejich ústředních orgánů a tvoří historické kulturní a hospodářské centrum země. Netýká se jí zákon o obcích⁵⁵ a zákon o krajích,⁵⁶ a to proto, že postavení hlavního města upravuje zvláštní zákon o hlavním městě Praze.⁵⁷ Navíc je 24. statutárním městem a současně má také specifické postavení obce i kraje. Zákon o hlavním městě Praze se člení na celkem XII hlav, které upravují postavení hlavního města Prahy, jejích občanů, hovoří o území hlavního města Prahy a jejích částí, řeší samostatnou působnost orgánů hlavního města Prahy a orgánů městských částí a přenesenou působnost orgánů hlavního města Prahy a orgánů městských částí, hospodaření hlavního města Prahy a městských částí, vydávání obecně závazných vyhlášek a nařízení, dále definuje orgány hlavního města a městských částí, definuje dozor a kontrolu a vztahy ministerstev k hlavnímu městu Praze. Opodstatnění zákona o hlavním městě Praze vyplývá z historických poměrů a také ze zvláštnosti hlavního města.⁵⁸

Hlavní město Praha je veřejnoprávní korporací, která vlastní svůj majetek má vlastní příjmy a hospodaří podle vlastního rozpočtu. Je samostatně spravováno zastupitelstvem hlavního města Prahy, radou hlavního města Prahy, primátorem hl. města Prahy, magistrátem hl. města Prahy, dalšími orgány hl. města Prahy jsou zvláštní orgány a městská policie.

---

⁵² § 24 zákona o krajích

⁵³ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁴ Ústavní zákon č.1/1993, Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, článek č. 13

⁵⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

⁵⁶ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů

⁵⁷ Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁸ Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, hlava III., § 12

Hlavní město Praha je rozčleněno na 57 městských částí. Jejich samospráva je širší než samospráva městských částí dle zákona o obcích, ale v mnohém se blíží samosprávě obcí. Městské části vystupují svým jménem a nesou odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Městská část je spravována zastupitelstvem, radou, starostou, úřadem městské části a zvláštními orgány. Městské části mají vlastní rozpočet, se kterým hospodaří podle podmínek stanovených zákonem o hlavním městě Praze, zvláštním zákonem a Statutem. Městské části zabezpečují úkoly jak v samostatné tak i v přenesené působnosti.⁵⁹

Občanem hlavního města Prahy je fyzická osoba, která musí být státním občanem České republiky a je zde přihlášena k trvalému pobytu. Občanem městské části je občan hlavního města Prahy, který je v městské části hlášen k trvalému pobytu. Politická oprávnění občanů⁶⁰ hlavního města Prahy a jejich částí korespondují s politickými právy občanů obce i kraje.

4. Možnosti občanské participace na správě a rozvoji obce

Politickou participaci občanů garantuje Český právní řád, který vymezuje její formy a vytváří předpoklady pro její realizaci. Listina základní práv a svobod⁶¹, která je součástí ústavního pořádku České republiky, zaručuje podmínky občanské participace, občanská práva a svobody. V hlavě II, v oddílu Politická práva Listina garantuje svobodu projevu, právo na informace, petiční právo, právo občanů shromažďovat se, rovný přístup občanů k voleným a veřejným funkcím, volební právo.

Pro další zaměření práce budeme analyzovat jednotlivé možnosti participace a jejich podrobnější vymezení. K tomuto účelu nám poslouží též malé porovnání aktivit občanů z provedené ankety, která se zaměřuje na níže uvedená témata.

Anketa vytváří prostor pro vyjádření respondentů formou dvanácti otázek, které jsou zaměřeny na průzkum míry spolupráce občanů s obecními úřady, jak už formou účasti ve volbách do zastupitelstva obecních úřadů, tak také hlasováním v referendu nebo připojením svého podpisu k petici, stížnosti nebo žádosti o poskytování informací.

---

⁵⁹ Úplné znění č. 829, Obce, kraje, hl.m. Praha, úředníci obcí a krajů, obecní policie, podle stavu k 1.3.2011

⁶⁰ Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, hlava II., § 7, § 8

⁶¹ Usnesení předsednictva ČNR č.2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb.

Ankety se zúčastnilo celkem 44 občanů ve věku 24 -72 let. Podíl žen z celkového počtu hlasujících je 23, jejich průměrný věk je 48 let. Podíl mužů z celkového počtu hlasujících v anketě je 21 a jejich průměrný věk je 50 let.

Na první otázku: „Víte, jak se můžete zapojovat do veřejného života“, odpovědělo ANO 29 respondentů a uvedlo způsob zapojení formou účasti na veřejné schůzi, ve volbách, volit a být volen, práce v různých komisích obecního úřadu, hlasování v referendu, podepsání petice, účasti na jednání zastupitelstva, sepsání stížností, zjišťování informací, vznášení připomínek na jednání zastupitelstva, účasti v občanských sdruženích a spolcích, osobní účasti na pořádaných veřejných akcích, jejich organizování, angažováním se v politických stranách, činnost ve svazech. Jednou z odpovědí bylo, cituji: „chodit na úřad a požadovat co potřebuji“, také posloucháním televize, čtením novin a sledováním zpráv.

Odpověď NE uvedlo 15 respondentů.

Jednou z posledních otázek, které nelze zařadit k jednotlivým tématům je otázka č.11: „Podílíte se jiným způsobem na správě nebo veřejném životu obce“. Na tuto otázku odpovědělo ANO 8 dotazovaných a NE 36.

Způsoby, jak se občané zapojují v jiných oblastech na správě obce, byly uvedeny: člen volební komise, organizátor kulturních akcí a akcí pro děti, správce finančních prostředků hasičského sboru, vedoucí odboru u městského úřadu, místostarosta, člen zastupitelstva obce, správce internetových stránek obce a úřední desky obce a sezónní úklidové akce v obci. Někteří dotazovaní uváděli více příkladů svého podílu na správě obce nebo veřejném životě obce.

Poslední otázka č. 12 zní: „Sledujete alespoň internetové stránky své obce“. ANO odpovědělo 33 dotazovaných a NE 11.

Z odpovědí je patrné, že je celkem zájem o angažování se ve veřejném životě a sledování aktivit směřovaných obcí vůči občanům.

Předmětem ostatních otázek ankety jsou níže uvedená témata, na něž respondenti odpovídali a výsledky odpovědí budou uvedeny vždy na závěr popisovaných možností participace občanů na správě a rozvoji obce.

4.1 Právo na informace a svobodu projevu

Podle zákona o svobodném přístupu k informacím⁶² je zaručena veřejná dostupnost informací o činnosti veřejné správy. Dostupnost informací je základní předpoklad jakéhokoliv způsobu občanské participace. Právo na informace lze omezit jen zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Zákon však musí výslovně stanovit, kdy informace nelze poskytnout. Žadatelé o informace mají v případě neposkytnutí požadovaných informací možnost po vyčerpání opravných prostředků obrátit se s žalobou na soud.⁶³

Kromě zákona o svobodném přístupu k informacím bylo samostatným zákonem upraveno poskytování informací z oblasti životního prostředí.⁶⁴ Jedná se o informace, které vypovídají o stavu životního prostředí, o příčinách a důsledcích tohoto stavu, o připravovaných nebo prováděných činnostech a opatřeních, které mají nebo by mohly mít vliv na stav životního prostředí a jeho složek, o stavu složek životního prostředí a také informace o stavu kulturních a architektonických památek nebo stavu veřejného zdraví.⁶⁵

Další z kategorií našeho tématu je svoboda projevu, která je důležitá z hlediska utváření názorů ve společnosti. Tyto názory může každý vyjadřovat slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem. Každý může informace a názory také svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat. Také i tato svoboda má své hranice a některé projevy, které by směřovaly k potlačování menšin nebo proti důstojnosti jiných občanů jsou naopak trestné.

Zájem občanů o právo svobodného přístupu k informacím je opět doložen výše zmiňovanou anketou. Jde ovšem pouze o omezený vzorek respondentů.

V otázce č. 4 „Využili jste někdy právo na informace“, označilo 16 respondentů ANO a v 28 případech možnost NE.

Respondenti uvedli, že se jednalo o poskytnutí informace na způsob řešení bezbariérovosti v obci pomocí zvláštních zařízení, o vyjádření k řešení nedostatku dětských

---

⁶² Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

⁶³ Práva občanů obce (obecná část), Edice dobrá správní praxe, Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra České republiky. 2010, s. 13

⁶⁴ zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁵ Práva občanů obce (obecná část), Edice dobrá správní praxe, Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra České republiky. 2010, s. 26

hřišť a případných investic do opravy stávajících areálů, dotazy k nedostatku parkovacích míst.

Další otázkou týkající se bodu 4 byl dotaz: „Zúčastnili jste se zasedání obecního úřadu“. V 20. případech bylo zatrženo ANO a v 24. případech NE.

Pouze jeden respondent uvedl, že se zúčastňuje zasedání zastupitelstva pravidelně, dva uvedli 2x ročně osobní účastí a jeden respondent sleduje zasedání zastupitelstva pravidelně přes internetový portál obce. Ostatní respondenti, kteří odpověděli ANO, neuvěli četnost svojí účasti na zasedání zastupitelstva.

V otázce: „Měli jste připomínky, dotazy k projednávaným věcem“ se vyjádřilo kladně 10 dotazovaných a negativně 34 dotazovaných.

Dotazovaní k projednávaným tématům zastupitelstva uvedli, že byly kladeny dotazy na čističku odpadních vod, k projednávanému tématu, upřesňující dotazy k tématu, k územnímu plánu, k uskutečnění přístavby školy, k rozpočtu obce, k dopravě ve městě.

K otázce: „Využili jste někdy práva nahlížet do rozpočtu obce“ bylo zatrženo kladných odpovědí 11 a záporných 33.

Další otázka týkající se rozpočtu zněla: “Měli jste nějaké dotazy nebo připomínky k rozpočtu obce“. Ano odpovědělo 6 dotazovaných a NE 38 dotazovaných.

Připomínky byly například ve věci přístavby školy, k zvelebování obce na základě získaných informací, návrhy na nové akce a k výši finančních prostředků, vyčleněných na investice.

Jednou z otázek týkajících se zastupitelstva obce byl dotaz: „Byla projednávána na zastupitelstvu obce vaše záležitost“, odpovědělo ANO 19 respondentů a NE 25 respondentů.

K projednávané záležitosti uvedl pouze jeden respondent prodej domu s bytovými jednotkami.

A konečně k poslední otázce č. 10, která se týkala tématu poskytování informací: „Zajímá vás vývěska úřední desky obecního úřadu (i v elektronické podobě na internetu)“. K této otázce se kladně vyjádřilo 34 dotazovaných a negativně 10.

4.1.1 Vycházky s radními

Z osobního šetření, které nebylo předmětem dotazníku, vyplývá také zájem obcí o zpětný sběr informací od občanů, týkajících se kvality životního prostředí, zahájené například netradiční formou společných vycházek občanů s radními.

Jedná se o snahu zapojit co nejvíce do rozhodování a správy určité lokality její obyvatele, kteří nejlépe znají problémy svého okolí. Podněty od občanů slouží k zefektivnění a zlepšení péče o dané území.

Pro procházky byly využity zkušenosti z Nadace Partnerství v oblasti veřejných prostranství. Občané se setkají na určeném místě s radními, jsou jim poskytnuty podkladové mapy a dotazníky k předmětné lokalitě. Po společné procházce následuje společné vyhodnocení dotazníků, utřídění poznatků a návrhy řešení. Podněty jsou zhodnoceny a využity pro budoucí záměry obce, popřípadě pro přípravu strategického plánu rozvoje obce.⁶⁶

4.2 Právo volit

Volby představují nejobecnější, pravidelně se opakující způsob, pomocí kterého občané mohou vyjádřit své zájmy. Volbám je vždy připisována významná úloha, občané svými hlasy mohou rozhodovat o složení parlamentu, zastupitelstev krajů a zastupitelstev obcí. Volební právo znamená právo občanů účastnit se voleb do státních a samosprávných orgánů a funkcí. Rozlišuje se přitom volební právo aktivní a pasivní:

- aktivní - občan aktivně volí
- pasivní – občan může být volen a kandidovat ve volbách.

Volby do zastupitelstev obcí upravuje zákon o volbách do zastupitelstev obcí.⁶⁷ Volby do zastupitelstev obcí se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení:

- všeobecné – každý svéprávný občan od určitého věku smí volit, bez ohledu na původ, pohlaví, náboženské přesvědčení, rasu a podobně,
- rovné – každý hlas váží stejně a každý volič má stejný počet hlasů,
- tajné – volič nemusí zveřejnit, komu odevzdal hlas,
- přímé – volič volí přímo a sám bez svých zástupců.

⁶⁶ www.tisnov.cz/cs/mesto/zastupitelstvo-rada/vychazky-s-radnimi/

⁶⁷ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Aby mohli být kandidáti za členy zastupitelstev zvoleni, musí splňovat podmínku dosažení věku 18 let, nejpozději v den voleb musí získat trvalé bydliště v obci nebo kraji, ve kterém do zastupitelstva kandidují a v neposlední řadě se musí jednat o státní občany České republiky.

U kandidáta nesmí být dále překážka výkonu volebního práva, tj. zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům nebo zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu.

Střet zájmů a neslučitelnost či omezení výkonu některých funkcí, členů zastupitelstva obce, je upraven jednak zákonem o střetu zájmů,⁶⁸ tak také ve volebním zákoně.⁶⁹ A konečně je střet zájmů upraven též v § 83 odst. 2 zákona o obcích.⁷⁰

V anketě byla položena k tématu voleb jedna otázka pod číslem 5: „Využíváte svého volebního práva“. Kladně na tuto otázku odpovědělo 37 respondentů a záporně se vyjádřilo 7 respondentů. Z odpovědí zcela jednoznačně vyplývá zájem dotazovaných občanů o aktivní účast ve volbách do státních a samosprávných orgánů a funkcí.

4.3 Referendum

Referendum, česky také všelidové hlasování. Referendum, je jednou ze stěžejních forem občanské participace, umožňuje občanům vyjadřovat se i k významným otázkám místního významu, mohou rozhodovat o konkrétních otázkách, které se týkají samostatné působnosti obce projevením souhlasu či nesouhlasu. Zákon o místním referendu⁷¹ taxativně stanoví, ve kterých oblastech nelze referendum konat.

Místní referendum je platné, pouze pokud se ho účastní alespoň 35 % voličů a je závazné, pokud se pro něj vyslovila většina hlasujících, a současně alespoň 25 % všech voličů.

Návrh na konání referenda může podat občan obce, petice musí být podepsána oprávněnými občany obce a vynaložené finanční náklady referenda jsou hrazeny z rozpočtu obce.

Referendum vyhlašuje místní zastupitelstvo z vlastní vůle nebo na návrh přípravného výboru, který tvoří minimálně tři voliči. Návrh přípravného výboru na konání místního

---

⁶⁸ Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

⁷¹ Zákon č.22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

referenda se podává na obecní úřad spolu s podpisovou listinou, kterou jsou oprávněni podepisovat pouze osoby, které dovršily 18 let. Každý kdo podporuje návrh, uvádí na podpisovém archu jméno, příjmení, datum narození, adresu a vlastnoruční podpis.

Po podání návrhu má obecní úřad lhůtu 15 dnů k tomu, aby přezkoumal náležitosti předloženého návrhu. Nejpozději 15 dnů přede dnem konání místního referenda má starosta povinnost oznámit čas a místo konání hlasování. Výsledky hlasování v místním referendu se zveřejňují na úřední desce obecního úřadu po dobu 15 dnů a z toho 10 dnů běží lhůta, kdy lze výsledek hlasování zpochybnit u krajského soudu. Otázky vyhlášeného referenda se přímo dotýkají kvality života občanů v obci a tím spojené kvality životního prostředí. Svoji účastí v referendu občané zdůrazňují svoje postoje ke společnosti.

V anketě byly položeny dvě otázky, týkající se jak místního referenda, tak referenda o přijetí České republiky do Evropské unie.

Na otázku č. 6: „Účastnili jste se hlasování v místním referendu“, odpovědělo ANO 13 dotazovaných a NE 31.

Účastníci ankety uváděli, že se jednalo například o hlasování pro zřízení parku, využívání letního kina k jiným činnostem, než pouze k promítání filmů, nedostatky k práci obecního úřadu, ke stavbě biostanice, o parkování, o odtržení obce, o výstavbě nové budovy místního úřadu, zachování základní školy, k rozdělení obcí, proti vybudování radaru v Brdech, za předraženou radnici a proti rozšíření letiště. Někteří respondenti uvedli, že nebylo v jejich obci vyhlášeno žádné referendum.

Otázka č. 7 se dotazovala na to zda „občané hlasovali v referendu o přijetí České republiky do Evropské unie“. Většina respondentů odpověděla ANO a to celkem 28 hlasy. NE odpovědělo pouze 17 respondentů. Jedna odpověď zněla: „ne nebylo mi 18 let“.

4.4 Právo shromažďovací a sdružovací

Zákonem, který blíže provádí shromažďovací právo, je zákon o právu shromažďovacím.⁷² Tento zákon může v případě shromáždění na veřejných místech toto právo omezit, a to z taxativně uvedených důvodů.

Z právního hlediska je právo se shromažďovat zaručeným Listinou základních práv a svobod⁷³ v článku č. 19. Zde se zaručuje právo pokojně se shromažďovat, toto právo lze

⁷² Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů

⁷³ Usnesení předsednictva ČNR č.2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb.

omezit zákonem v případech shromáždění na veřejných místech, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, ochranu veřejného pořádku, zdraví, mravnosti, majetku nebo pro bezpečnost státu. Účastníci shromáždění jsou povinni zdržet se všeho, co by narušovalo řádný a pokojný průběh shromáždění, pokojně se rozejít, je-li shromáždění rozpuštěno, nesmějí mít u sebe střelné zbraně a výbušniny, při zákroku Policie České republiky nesmějí mít zakrytý obličej způsobem znemožňující identifikaci a podobně. Shromáždění není podmíněno povolením orgánu veřejné správy.

Právo shromažďovací slouží občanům k využívání svobody projevu, k výměně informací a názorů a k účasti na řešení veřejných a jiných společenských záležitostí vyjádřením postojů a stanovisek. Za shromáždění se přitom považují též pouliční průvody a manifestace. Shromáždění může svolat občan starší 18 let, právnická osoba se sídlem na území České republiky nebo skupina osob a musí být písemně oznámeno příslušnému úřadu alespoň 5 dnů předem.

Rada obce může ve svém územním obvodu nařízením určit místa, kde lze konat shromáždění bez oznámení a je oprávněna stanovit dobu, v níž se taková shromáždění konat nesmějí. V České republice platí v současné době zákaz shromáždění v okruhu 100 m od budov všech zákonodárných sborů nebo od míst, kde tyto sbory jednají.⁷⁴

Článek č. 20 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je obecnou normou sdružovacího práva.⁷⁵ Jedná se o právo občanů utvářet spolky, společnosti a jiná sdružení, politické strany a politická hnutí. Formy sdružování podléhají registračnímu principu. Návrh registrace sdružení mohou podávat nejméně 3 občané, z toho jeden musí být starší 18 let (musí zde být uvedeno jeho jméno, příjmení, rodné číslo a bydliště) a ten je oprávněn jednat jménem sdružení. Ve dvojím vyhotovení se k návrhu registrace připojují staty sdružení.

Registraci může ministerstvo vnitra odmítnout, pokud jde o organizaci, na kterou se nevztahuje zákon o sdružování občanů, nebo jde o sdružení nedovolené. Nedovolená jsou taková sdružení, jejichž cílem je popírat nebo omezovat osobní, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávisť a nesnášenlivost, podporovat násilí, nebo jinak porušovat Ústavu a zákony. Proti rozhodnutí o odmítnutí registrace je možné podat opravný prostředek k Nejvyššímu soudu.

---

⁷⁴ Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁵ Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

V anketě na dotaz číslo 2): „Jste členem nějakého občanského sdružení, spolku, klubu, politické strany“, odpovědělo ANO 13 respondentů a NE 31.

Dva respondenti uvedli, že jsou členy levicové politické strany a ostatní respondenti, kteří odpověděli kladně, uváděli, že jsou členy zájmových spolků. Jmenovanými spolky jsou především hasiči, sokol, fotbalový klub, sdružení vlastníků bytů, jezdecký klub, veterán policie České republiky a spolek reflexní terapie.

Obsahem otázky č. 3 je dotaz na veřejné funkce: „Vykonáváte nějaké veřejné funkce“. Na dotaz bylo odpovězeno 5 krát ANO a 39 krát NE.

Z vykonávaných veřejných funkcí byly jmenovány: člen myslivecké stráže, člen kulturní a školské komise, hospodář, člen dozorčí rady a člen zastupitelstva. Z dotazníku vyplývá, že podíl občanů na účasti ve veřejných funkcích je celkem vysoký vzhledem k počtu respondentů.

4.5 Petice a stížnosti

V České republice je petiční právo⁷⁶ garantováno Listinou základních práv a svobod v článku 18 a provedeno pak zákonem o právu petičním. Petice je písemně podaná žádost občanů parlamentu nebo jinému zastupitelskému orgánu, vládě, případně jinému orgánu státní a veřejné moci. Petiční právo patří k nejstarším politickým právům.

V České republice je petiční právo garantováno Listinou základních práv a svobod v článku 18 a provedeno pak zákonem o právu petičním. Petice je jedním z prostředků, jak prosadit svůj požadavek, žádost, návrh nebo stížnost. Peticí se nesmí zasahovat do nezávislosti soudu, není také možné vyzývat k porušování ústavy, zákonů nebo základních práv a svobod.

Při podání petice musí být pod jejím textem uvedeno jméno, příjmení a bydliště osoby, která petici podává. Podpisové archy pak musí obsahovat jméno, příjmení a bydliště osoby, která se k petici připojuje. Aby se rada obce peticí musela zabývat, musí ji podpořit svým podpisem nejméně 0,5% občanů obce. Žádost musí rada obce projednat na svém zasedání nejpozději do 60 dnů, je-li určena zastupitelstvu, pak nejpozději do 90 dnů.

Podle zákona o obcích⁷⁷ smí podat žádosti, návrhy, připomínky a podněty občané obce starší 18 let, fyzické osoby starší 18 let, které v obci vlastní nemovitost a dále také

---

⁷⁶ Zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním

⁷⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

fyzické osoby starší 18 let, které jsou cizím státním občanem, mají v obci trvalý pobyt a stanoví-li to o nich mezinárodní smlouva.

Podávání stížností umožňuje §175 správního řádu.⁷⁸ Občané mohou podávat stížnosti správním orgánům na nevhodné chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, pokud správní řád neposkytuje jiný prostředek ochrany práv občanů. Stížnost mohou občané podat ústně nebo písemně. Správní orgán, který vede řízení, ji musí vyřídit do 60 dnů od jejího přijetí. Pokud stížnost není řádně vyřízena, mohou občané požádat o prošetření způsobu vyřízení stížnosti orgán, který je nadřízený orgánu, k němuž byla původní stížnost podána.

Na základě otázky č. 8 v již zmiňované anketě: „Podepsali jste se pod nějakou petici, která se vztahovala k veřejné záležitosti“, odpovědělo 12 respondentů ANO a 32 NE.

Při vyplnění odpovědi ano byla kladena otázka, o co se jednalo. Respondenti uvedli tyto případy: umístění radaru v Brdech, stavba biostanice, přímá volba prezidenta, umístění spalovny odpadů v blízkosti obce, stop kouření v restauracích, odvolání ředitele Rudolfína, hluchý sused, o umístění radnice a vybudování cyklostezky. Dva respondenti uvedli, že nebyla žádná petice sestavena, proto je jejich odpověď NE.

Anketní otázka č. 9 zní: „Připojili jste svůj podpis ke stížnosti nebo byli jste iniciátorem podání stížnosti“. Počet odpovědí ANO 3 a Ne 41.

Jako důvod podání stížnosti je uváděna platba poplatků za svoz komunálního odpadu, sjízdnost vozovky v zimních měsících a nesouhlas s amnestií Václava Klause.

4.6 Účast občanských sdružení ve správním řízení ve věcech životního prostředí

Okruh účastníků správního řízení je přesně vymezen a účastnit se jej může pouze úzký okruh osob. Pokud se řízení nějakým způsobem dotýká ochrany životního prostředí, může se účastníkem řízení, pokud splní přesně definované podmínky, stát také občanské sdružení.

Na počátku 90. let byl v České republice přijat zákon o ochraně přírody a krajiny,⁷⁹ který se stal hlavním pilířem účasti veřejnosti ve správních řízeních, a to konkrétně v řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. Jde o nejpoužívanější způsob vstupu občanských sdružení do správních řízení.

⁷⁸ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁹ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Podle zákona o ochraně přírody a krajiny je možno se účastnit správního řízení za předpokladu, že se jedná o občanské sdružení, občanské sdružení je místně příslušné, hlavním posláním občanského sdružení podle stanov je ochrana přírody a krajiny, občanské sdružení podalo žádost, aby bylo informováno o zahajovaných řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona a občanské sdružení svoji účast písemně oznámí do 8 dnů od zahájení řízení. Všechny tyto podmínky musí být splněny současně. Mezi tato řízení náleží také správní řízení vedená podle stavebního zákona a zákon o vodách.⁸⁰ Dalším zákonem, který umožňuje účast občanským sdružením na některých řízeních podle tohoto zákona je zákon o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty⁸¹ a zákon o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování.⁸²

Podmínkou je vždy, že cílem občanského sdružení je ochrana životního prostředí nebo ochrana práv nebo zájmů spotřebitele a toto občanské sdružení o účast v řízení požádá Ministerstvo životního prostředí.

4.7 Aarhurská úmluva a projekty EIA, SEA

Navážeme-li na předchozí kapitolu o účasti občanských sdružení na rozhodování o životním prostředí ve správním řízení, je třeba se zmínit o základních právech na příznivé životní prostředí a právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů pro nejširší veřejnost.

Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí je známá jako Aarhurská úmluva, která je přelomovým dokumentem pro životní prostředí a demokracii.

Aarhurská úmluva - Úmluva Evropské hospodářské komise OSN o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v otázkách životního prostředí, je mezinárodní smlouva, která zaručuje občanům právo na informace o životním prostředí, právo na účast v rozhodování a také právo na právní ochranu v záležitostech týkajících se životního prostředí. Pojem životní prostředí se navíc rozšiřuje o ochranu kulturních památek, veřejného zdraví nebo spotřebitelských práv.

---

⁸⁰ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

⁸¹ Zákon č. 153/2000 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty a o změně některých souvisejících zákonů

⁸² Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci)

Česká republika úmluvu podepsala v roce 1998 a poslanecká sněmovna ji ratifikovala v roce 2004. Ratifikací se pro nás úmluva stává závazným předpisem.⁸³

Aarhuská úmluva usiluje o zlepšení informovanosti veřejnosti o stavu životního prostředí a jeho dopadu na lidské zdraví. Dle Aarhuské úmluvy má každý právo takové informace získat. Veřejnost může požadovat informace ve formě listinné, obrazové, zvukové nebo elektronické. Důraz je kladen také na aktivní přístup orgánů veřejné správy v poskytování informací například ve formě tištěných publikací nebo webových stránek. Informace smí veřejnost požadovat po každém orgánu veřejné správy.

Orgány veřejné správy mohou neposkytnout informace jen v některých případech, které vyplývají z Aarhuské úmluvy. Odmítnutí musí být zdůvodněno a žadatel je oprávněn se proti rozhodnutí odvolat. Aarhuská úmluva vychází z předpokladu, že informovaná veřejnost má zájem se vyjádřit k otázkám dotýkajících se životního prostředí.

Účast veřejnosti při rozhodování o životním prostředí tvoří druhý pilíř Aarhuské úmluvy. Účast veřejnosti musí být umožněna již od začátku řízení, orgán veřejné správy musí zajistit včasné a správné informace a musí vzít v úvahu, při svém konečném rozhodnutí výsledek účasti veřejnosti. Veřejnost musí být o rozhodnutí informována. Nejčastější formou účasti je účast při rozhodování o konkrétní stavbě s významným vlivem na životní prostředí.

Třetí pilíř úmluvy zajišťuje veřejnosti právo na přístup k nezávislému přezkoumání postupu veřejné správy při poskytování informací a zajištění účasti veřejnosti na rozhodování v otázkách životního prostředí. To znamená například možnost napadat správní akty a opomenutí správních orgánů u nezávislého soudu. Podle Aarhuské úmluvy má mít každý možnost dosáhnout ochrany svých práv před soudem v souladu s národní legislativou.⁸⁴

Česká republika splnila požadavky Aarhuské úmluvy těmito zákony: zákon o právu na informace o životním prostředí,⁸⁵ zákon o svobodném přístupu k informacím,⁸⁶ zákon o posuzování vlivů na životní prostředí,⁸⁷ zákon o posuzování vlivu koncepcí na životní prostředí⁸⁸ a zákon o ochraně přírody a krajiny,⁸⁹ na jehož základě se mohou stát občanská sdružení působící v ochraně přírody účastníky správních řízení. Možnost veřejných konzultací

---

⁸³ <http://www.ucejnost.cz>

⁸⁴ <http://www.ucejnost.cz>

⁸⁵ Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁶ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁷ Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých zákonů

⁸⁸ Zákon č. 93/2004 Sb., o posuzování vlivu koncepcí na životní prostředí

⁸⁹ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

a účasti občanských sdružení ve správních řízeních je zapracována také do zákona o vodách,⁹⁰ zákona o prevenci závažných havárií,⁹¹ či zákona o integrované prevenci a omezení znečištění.⁹² Právo na přístup k soudní ochraně je v České republice upraveno v soudním řádu správním.⁹³

Na Aarhurskou úmluvu navazuje posuzování vlivů na životní prostředí, které se v současné době provádí procesem EIA (posuzování záměrů) a procesem SEA (posuzování koncepcí). Posuzování je upraveno zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 93/2004 Sb. a vyhláškou Ministerstva životního prostředí č. 457/2001 Sb., o odborné způsobilosti a o úpravě některých dalších otázek souvisejících s posuzováním vlivů na životní prostředí.

EIA - Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (environmental impact assesment). V jeho rámci jsou určovány a hodnoceny předpokládané vlivy na veřejné zdraví a na životní prostředí, zahrnující vlivy na živočichy, rostliny, ekosystémy, půdu, horninové prostředí, vodu, ovzduší, klima, krajinu, přírodní zdroje, hmotný majetek, kulturní památky a na jejich vzájemné působení a souvislosti.

Proces EIA má pět fází: oznámení; zjišťovací řízení; dokumentace; posudek a stanovisko. Pro každou etapu zákon stanovuje příslušné lhůty pro zveřejňování a zasílání připomínek a upravuje podrobnosti projednávání záměru s jednotlivými úřady a veřejností.

Zpracování dokumentace EIA: posouzení náročnosti záměru, sběr dat, charakteristiky hodnocení vlivu na jednotlivé složky životního prostředí, hodnocení a výběr variant a závěrečné shrnutí.

Účastníci procesu EIA: předkladatel záměru (investor), autorizovaná osoba, která zpracovává dokumentaci posouzení vlivů záměru na životní prostředí a veřejné zdraví (zpracovatel EIA), autorizovaná osoba, která zpracovává posudek dokumentace EIA (není stejná jako zpracovatel EIA), jakýkoli občan nebo organizace, příslušný úřad.

Zveřejňování informací procesu EIA: upravuje zákon, zajišťuje příslušný úřad, zveřejnění na internetu, na úředních deskách, dalším v místě obvyklým způsobem.

Dokumenty, které musí příslušný úřad zveřejnit: oznámení, závěr zjišťovacího řízení, veřejné projednání – místo a čas konání, vrácení dokumentace k doplnění případně

---

⁹⁰ Zákon č.254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

⁹¹ Zákon č.353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií

⁹² Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezení znečištění, o integrovaném registru znečišťování

⁹³ Zákon č. 150/2002, soudní řád správní

k přepracování, informace, kde je možno nahlížet do dokumentace, posudek a informace, kde je do něj možné nahlížet, stanovisko.⁹⁴ Nedílnou součástí projektových dokumentací a posuzování vlivů na životní prostředí je hluková studie, která zachycuje vliv hluku na životní prostředí.

SEA (Strategic Environmental Assessment) se zabývá hodnocením koncepcí. Proces posuzování probíhá podobně, má části: oznámení koncepce, zjišťovací řízení, návrh koncepce, stanovisko k návrhu koncepce.

Posouzení SEA se provede vždy, pokud se koncepce týká území většího než jedné obce a je připravovaná v oblasti zemědělství, lesního hospodářství, myslivosti, rybářství, nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, energetiky, průmyslu, dopravy, odpadového hospodářství, telekomunikací, cestovního ruchu, územního plánování, regionálního rozvoje a životního prostředí včetně ochrany přírody.

Pro koncepcí, připravované pro území jedné obce a menší např. územní plán obce, strategie rozvoje obce musí být provedeno tzv. zjišťovací řízení, na jehož základě bude rozhodnuto, zda je nutné koncepci posoudit či nikoliv.

Předkladatel koncepce musí předložit oznámení o zahájení prací na tvorbě nebo změnách koncepce příslušnému úřadu. Zjišťovací řízení provádí příslušný úřad a jeho účelem je stanovit, zda daná koncepce musí být posuzována, určit a upřesnit rozsah a obsah vyhodnocení a průběh posuzování.⁹⁵

5. Techniky zapojování veřejnosti

Ve vyspělých zemích je zapojování veřejnosti přirozenou součástí rozhodovacích procesů na všech úrovních. Právo na zapojení veřejnosti v České republice zaručuje v ústavní rovině Listina základních práv a svobod⁹⁶ a dále zákon o svobodném přístupu k informacím.⁹⁷

Ke každé úrovni zapojování veřejnosti je možno přiřadit celou řadu technik. Je to především vývěska nebo informační tabule úřadu, zasedání zastupitelstva, informační telefonní linka, tisková prohlášení, letáky, plakáty, publikace, brožury, zpravodaje, prezentace, inzerce, informační centra, internetový portál a v neposlední řadě také média.

⁹⁴ <http://www.eia-posudek.cz/posudek-eia-sea>

⁹⁵ <http://www.eia-posudek.cz/posudek-eia-sea>

⁹⁶ Usnesení předsednictva ČNR č.2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb.

⁹⁷ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Techniky vhodné ke zjišťování zpětné vazby od občanů jsou například dotazníky, průzkumy, rozhovory, telefonické rozhovory, prezentace, připomínkový proces nebo různá šetření v terénu. Zásadami pro zapojování veřejnosti musí být včasnost informace, její srozumitelnost, přiměřenost, komplexnost informací a jejich dostupnost, transparentnost a v neposlední řadě všechny zúčastněné strany musí jednat otevřeně a důvěryhodně.⁹⁸

V pokračující stati se budeme zabývat pouze některými technikami zapojování veřejnosti, jejich popisem, výhodami a nevýhodami metod.

5.1 Úřední deska

Vývěska nebo na informační tabule je vhodný informační prostředek k průběžnému informování, zejména pro občany bez přístupu k Internetu. Vytvořené informace musí být aktuální, srozumitelné a jednoduché. Výhoda úřední desky je v možnosti prezentovat velké množství informací bez nároků na čas a finanční prostředky. Povinnost zveřejňovat informace na úřední desce je dána zákonem. Vývěsku ovšem sleduje pouze malá část veřejnosti, informace jsou zde poskytovány pouze v podobě listinných materiálů, které bývají často nepřehledné.

5.2 Zasedání zastupitelstva

Obecní úřad informuje o místě, době a navrženém programu zasedání zastupitelstva obce. Zasedání zastupitelstva obce je zásadně veřejné, občané přítomni na zasedání si mohou dělat z jednání poznámky nebo jinak jednání zaznamenávat. O průběhu zasedání zastupitelstva je pořízen zápis, který je podepsán starostou nebo místostarostou a určenými ověřovateli, může do něj nahlédnout každý a každý si může pořizovat poznámky a výpisky. Úřad musí na základě žádosti vyhotovit také písemnou kopii ze zápisu zastupitelstva a za její zhotovení má obec nárok na úhradu nákladů.

5.3 Letáky, plakáty, brožury, zpravodaje

Leták nebo plakát je vhodný materiál pro základní informování občanů a je možné ho nabízet v tištěné podobě např. na podatelně úřadu k volnému odběru. Výhody jsou v nízkých

---

⁹⁸ Čtrnáctideník vlády České republiky, Veřejná správa 13/2010, Efektivní veřejná správa, Newsletter 1/2010, www.mvcr.cz/vespra

nákladech na výrobu a distribuci. Obce také vydávají informační publikace v podobě zpravodajů a brožur, které mohou být nabízeny v tištěné podobě v infocentrech, na úřadech, mohou být distribuovány přímo domácnostem nebo je lze umístit v elektronické podobě na internetových stránkách obcí. Nevýhodou jsou časové nároky na přípravu a vydání publikace a náklady na tisk.

5.4 Tisk, rozhlas, televize

Média jsou účinným prostředkem k informování veřejnosti. Každé z těchto médií má své vlastní výhody a nevýhody. Výhody vidíme především v dopadu informací na širokou část veřejnosti a nevýhody jsou ve finanční nákladnosti profesionálních celoplošných médií a v omezeném vysílacím prostoru.

5.5 Internetové stránky, e-mail

Webové stránky poskytují prostor pro zveřejnění veškerých souborů digitálních dat. Internet je časově nenáročný na vkládání zveřejňovaných informací a jeho použití je snadné a jednoduché. Nevýhodou je jeho omezená dostupnost, zejména u starší generace a sociálně slabších skupin, kteří s výpočetní technikou nepracují, nebo je pro ně finančně náročná na pořízení.

E-mail umožňuje prostřednictvím internetové sítě oslovit konkrétní občany a sdělit jim potřebnou informaci. Další výhodou jsou malé náklady ve srovnání s využitím klasické pošty, možnost zasílat i velkého množství informací, vkládat obrázky a další formy příloh. Nevýhodou je opět, že ne všichni využívají výpočetní techniku nebo mají přístup k internetu.

6. Příklad obecního zájmu

Na zvolených příkladech obcí je popsán postup a některé z technik zapojování veřejnosti. Jako praktický příklad participace občanů budeme sledovat dvě obce, jejichž vznik se datuje do přibližně stejného období, ale vlivem času, prostředí a jiných níže jmenovaných aspektů se začaly jak demograficky tak také z hlediska participace občanů rozvíjet odlišně. Obě obce spojuje v prvopočátku vybudování obranné tvrze.

6.1 Počátky vzniku obce Hluboké Dvory

O obci Hluboké Dvory byl nejstarší listinný zápis zaevidován v souvislosti s hradem Trmačovem již roku 1349. Již roku 1305 žil na středověké tvrzi vladyka Ondřej. Tvrz byla zmiňována také v letech 1350 a 1418 a roku 1466 již byla tvrz pustá. K panství patřila také zaniklá ves Trmačov vybudovaná v podhradí. Později nedaleko původní tvrze vznikla obec Hluboké Dvory.

Obec spravoval starosta, náměstek starosty, první a druhý radní, hospodář a členové obecního zastupitelstva. Dále obecní sluha a obecní ponocný. Občané vykonávali v noci v letních měsících protipožární hlídky. V období 1977 – 1990 obec patřila do působnosti Místního národního výboru v Rohozci a v jejím čele byl pouze předseda občanského výboru. Od roku 1991 je obec opět samostatná a spravuje ji pětičlenné obecní zastupitelstvo. V jeho čele stojí starosta.⁹⁹

Obec se nachází 11 km severovýchodně od města Tišnova a je vzdálena 40 km od města Brna. Nadmořská výška území obce narůstá od 300 m n. m. do 492 m n.m. Geomorfologicky spadá do žernovnické hrásti, která je součástí Brněnské vrchoviny.

6.2 Počátky vzniku obce Květnice

Obec leží na obou březích potoka Výmola v ploché krajině na východ od Prahy, přibližně 2,5 km východně od Koloděj a 2,5 km jihozápadně od Úval.

Počátky obce Květnice jsou nejasné, ale uvádí se rok vzniku 1352. Kolem roku 1390 byla v obci vybudována tvrz, která představovala ve své době opevněné sídlo s velkým významem pro okolní lokality. Tvrz vybudoval vladyka Johánek z Květnice syn pražského staroměstského měšťana Pešlína a již roku 1510 byla tvrz opuštěna. Obec Květnice byla připojena k panství Škvoreckému. Po zrušení poddanství patřila obec od roku 1850 k okresu Český Brod. V roce 1960 se stala Květnice samostatnou obcí v nově vzniklém okrese Praha – východ.¹⁰⁰

---

⁹⁹ <http://www.hlubokedvory.cz>

¹⁰⁰ <http://www.kvetnice.eu/>

6.3 Vývoj počtu obyvatel a domů

Zajímavostí je i přibližně stejný vývoj v počtu domů a obyvatel. V obci Květnice je tento vývoj zřejmě příznivěji ovlivněn položením obce v úrodné polabské nížině.

Vývoj počtu domů a obyvatel:

	<u>rok</u>	<u>počet obyvatel</u>	<u>počet domů</u>
Obec Hluboké Dvory	1850	218	neznámý
	1880	227	38
	1900	223	40
	1930	184	42
	1950	161	42
	1990	85	40

V současné době má obec 56 popisných čísel, z toho je pouze 25 domů trvale obývaných občany s trvalým pobytem v obci, 14 domů jsou chalupy příležitostně obývané a 3 domy jsou chalupy celoročně obývané. Další domy jsou 3 chalupy z větší části roku neobývané a 3 domy slouží jako provozní budovy. Osm domů bylo zbořeno a 21 domů slouží jako chalupy, garáže, stodoly a účelové stavby. V současné době žije v obci celkem 75 obyvatel s trvalým pobytem v obci a jejich průměrný věk je 55 let.¹⁰¹

	<u>rok</u>	<u>počet obyvatel</u>	<u>počet domů</u>
Obec Květnice	1869	248	23
	1890	193	26
	1910	285	34
	1930	290	52
	1950	231	76
	1970	247	74
	1991	115	40

Ještě v roce 2003 obec obývalo méně než 130 obyvatel. V současné době je v obci evidováno 43 ulic a 604 adres. K trvalému pobytu v obci je přihlášeno 1351 obyvatel a průměrný věk je kolem 31 let. Skutečný počet v obci bydlících obyvatel je dle odhadu

¹⁰¹ <http://www.hlubokedvory.cz>

publikovaného demografickou studií pracovníků Katedry demografie Přírodovědecké fakulty, Univerzity Karlovy k březnu roku 2012 asi 1870 osob.¹⁰²

Příliv obyvatel je způsoben aktivitou developerských firem v období let 2004-2006 trvajícím s přestávkami do současnosti. Firmy zde vystavěly více než 565 domů.

Vznik obou obcí se tedy datuje asi do roku 1350 a nacházejí se v příjemném přírodním prostředí, v klidové zóně bez hlučných dopravních staveb a nenachází se zde povodňová oblast. V prvopočátcích měly obě obce zemědělský charakter a obyvatelstvo se zabývalo převážně zemědělskou výrobou. V současné době většina aktivně pracujících občanů dojíždí za prací do blízkých větších měst.

6.4 Obec Hluboké Dvory, záměr developera

V obci Hluboké Dvory je dostupnost do zaměstnání vázána na pravidelné autobusové linky, které navazují na integrovanou dopravní síť Jihomoravského kraje, ale frekvence intervalů jednotlivých spojů, neodpovídá potřebám obyvatel. Jako efektivnější řešení volí občané dopravu vlastními automobily. Tato volba je výhodnější nejen z hlediska rychlejší dopravy do zaměstnání nebo alespoň k přímému dopravnímu spoji, ale také z hlediska obstarávání nákupů, vyřizování na úřadech apod. V obci chybí obchody, pošta, školka, škola a ostatní občanská vybavenost.

Tato negativa se jeví jako důvod, proč zde není velký zájem o výstavbu nových domů. Plán vybudovat na území obce rodinné domy předložil pouze jeden developer. Jeho záměrem bylo postavit na území obce 40 rodinných domků. V předběžném jednání se zástupci obce bylo developerovi přislíbeno odprodání pouze 2,5 hektaru obecních pozemků a zredukování počtu domků pouze na 25.

Zastupitelstvo a občané v obci nemají pochopení pro příliv nových obyvatel do takzvaných „satelitů“, protože tito lidé užívají své domy pouze k přespání a k víkendovému vyžití a nemají zájem na aktivní participaci a účasti na veřejném životě obce.

Záměr developera je zatím pozastaven a ponechán pouze v přípravné fázi také proto, že je zde velká nejistota návratnosti investic vložených do výstavby. V předběžném průzkumu bylo zjištěno, že o koupi nových domů v této lokalitě není velký zájem.

---

¹⁰² Strategický plán obce Květnice, prosinec 2012

Také pro individuální výstavbu zde není příliš mnoho předpokladů. Místní obyvatelé nechtějí z principu („lpí na dědictví svých předků“) prodávat své pozemky ani chátrající chalupy, i když jsou tyto objekty zaneseny v územním plánu obce. Další překážkou prodeje je občanů nerealné navyšování ceny nemovitostí nad rámec cen obvyklých v oblasti a tím se stávají neprodejné.¹⁰³

6.4.1 Rozpočet obce

V obci chybí také některé inženýrské sítě. Jejich vybudování je závislé na dotacích ze státního rozpočtu a na rozpočtu obce, který byl vyčíslen v roce 2012 na částku 2.464.900,- Kč. Významnými příjmy, které naplňují rozpočet obce, jsou mimo jiné také příjmy z těžby dřeva z obecního lesa. Prodejem dřeva z osmi hektarů lesa získává obec ročně asi 300.000,- Kč. To je nezanedbatelná částka pro tak malý rozpočet obce. Úvěry obec zatím nepotřebovala.

6.4.2 Záměr vybudování vodovodu

V roce 2000 vznikl svazek obcí pro plynofikaci obcí Rohozecka a byla vypracována projektová dokumentace k zavedení plynu do obcí sdružovaných ve svazku. Současně s probíhajícími výkopovými pracemi pro uložení plynovodu zastupitelstvo v obci Hluboké Dvory rozhodlo, že výkopy budou využity také pro nový vodovodní řád a bude vybudován nový zdroj pitné vody pro obec. Pro vedení vodovodního potrubí bylo využito již provedeného digitálního zaměření pro plynovod, které šetřilo vydání dalších finančních prostředků. Vodovodní potrubí by bylo uloženo vedle plynovodního asi pouze půl metru daleko. Důvodem byl také fakt, že obec byla již rozkopána a nemusely by se provádět opětovné pozdější nákladné úpravy obecních a soukromých pozemků.

V této době čerpala obec pitnou vodu ze čtyř zdrojů, ovšem žádný z nich neodpovídal kvalitou normám pro odběr pitné vody. Obec se spojila s Ministerstvem zemědělství a urychleně bylo vyvoláno jednání, které vedlo k začátku budování vodovodu. Do půl roku se podařilo záměr začít realizovat. Trasa plánovaného obecního vodovodu měla ovšem vést také přes pozemky soukromých vlastníků. Následovala jednání s místními obyvateli. Jednání probíhala formou osobních intervencí členů zastupitelstva obce s dotčenými občany.

---

¹⁰³ Řízený rozhovor s místostarostou obce p. Jiřím Smetanou

V prvopočátku občané chápali, že je nutné vodu z nového vodojemu dovést až do jednotlivých domácností, ale s postupem vyjednávání došlo k problémům s vyplácením věcných břemen. Přísliby k vyplácení věcných břemen byly samozřejmě vydávány písemně, ale někteří občané začali požadovat více peněz. Konečnou fází vyjednávání byla dohoda členů zastupitelstva s občany na částkách v původní sjednané výši. Aktivita občanů směrem k zastupitelstvu byla minimální. Problémem se stali občané, kteří v obci nemají trvalé bydliště a pouze používají domy k chalupaření. Všechna jednání a práce až do předání vodovodu do užívání trvala asi tři a půl roku.

Na začátku roku 2001 byla podána žádost o vydání souhlasu k vydání územního rozhodnutí o umístění stavby.

Na jeho základě bylo vydáno oznámení o zahájení územního řízení stavebním úřadem,¹⁰⁴ které současně nařizovalo schůzku účastníků a ústní projednání návrhu. Na schůzku se dostavilo celkem 5 občanů z asi 30 dotčených uživatelů pozemků a staveb. Jednou z připomínek byla žádost přítomného majitele nemovitosti o zabezpečení základů štítové zdi proti poškození, z důvodu provádění výkopových prací v její blízkosti pod úrovní terénu a dále bylo vyhověno požadavku občanů k uložení potrubí pod příjezdovými cestami k nemovitostem formou protlaku. Občané též požadovali zvýšení počtu hydrantů v obci pro zabezpečení obce požární vodou. Počet hydrantů byl zvýšen o dva kusy a celkový počet hydrantů tak byl navýšen na osm kusů. Z hlediska většiny přítomných obyvatel byla myšlenka vybudovat nový vodovod podporována. Z řad ostatních účastníků jednání nebyly vzneseny žádné další připomínky ani námítky.

V souladu se zákonem o ochraně zemědělského a půdního fondu¹⁰⁵ byl vydán souhlas referátu životního prostředí s návrhem trasy pro stavbu vodovodu. Při posuzování vlivu předmětné stavby na zájmy chráněné lesním zákonem bylo zjištěno, že se jedná o odůvodněný záměr bez vážného škodlivého dopadu na lesní hospodářství¹⁰⁶ a bylo vydáno rozhodnutí k umístění stavby. Dále bylo vydáno oddělením vodního hospodářství a geologie v Blansku vodohospodářské povolení stavby,¹⁰⁷ kde mimo jiné byl požadavek splňování jakosti pitné vody, zabezpečení její nezávadnosti a zajištění chlorace ve vodojemu.

---

¹⁰⁴ Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁵ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁶ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích

¹⁰⁷ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon)

Stavba byla předána do užívání v roce 2003 na základě provedeného kolaudačního rozhodnutí. Investorem pro zbudování vodovodu je obec, která je také provozovatelem. Z tohoto důvodu obecní zastupitelstvo připravilo provozní řád veřejného vodovodu podle dispozic orgánů hygieny a byla dohodnuta místa pro odběr vzorků. Každý rok jsou odběrnými místy ke zjišťování kvality pitné vody určeny dva domy v obci. Náklady spojené s budováním obecního vodovodu činily 4.967.228,- Kč. Výše dotace z fondů ministerstva zemědělství činily 2.279.000,- Kč. Z rozpočtu obce bylo zapláceno 2,688.228,- Kč.¹⁰⁸

6.4.3 Životní prostředí – kvalita vody

Na základě rozboru pitné vody byl okresním hygienikem vydán souhlas s uvedením stavby do trvalého provozu a užívání. Nedostatkem této pitné vody je pouze naměřená vyšší hodnota záření alfa, která neodpovídá normám Evropské unie.

Co je záření alfa? „Pohlcuje se již listem papíru a lze se před ním relativně snadno chránit. Ve vzduchu se pohltní po průletu několika centimetrů. Zářič alfa však je nebezpečný při požití nebo vdechnutí, kdy bude působit uvnitř organismu.“¹⁰⁹

Komplexní rozbor vody z veřejného obecního vodovodu, provedené zdravotním ústavem Blansko a analýzy radonu (záření alfa), kterou provedla vodárenská společnost v Brně, ukázaly, že vzorky vyhovují všem normám pro pitnou vodu. Další rozbor vody na žádost obecního úřadu vykonal Zdravotní ústav v Jihlavě, protože je poskytuje laciněji a stejně kvalitně. Výsledky jeho analýz vody byly také v pořádku.¹¹⁰ Na finančně náročnější projekt posouzení vlivu čerpané vody na veřejné zdraví, vlivu na životní prostředí a jejich vzájemné působení obec nemá finanční prostředky.

6.4.3.1 Čistička odpadních vod

V obci není doposud vybudována kanalizace. Řešení likvidace odpadních vod je pouze pomocí kanalizace na splaškové vody, které vtékají do místního potoka. Obcí byl dokonce zadán projekt na čističku odpadních vod, ale bylo od něj odstoupeno, protože podle

---

¹⁰⁸ Kronika obce Hluboké Dvory, <http://www.hlubokedvory.cz/index.php?nid=665&lid=cs&oid=22627>

¹⁰⁹ <http://atomovejadro.wz.cz/stranky/radioaktivita>

¹¹⁰ Kronika obce Hluboké Dvory, <http://www.hlubokedvory.cz/index.php?nid=665&lid=cs&oid=22627>

posledního průzkumu specializované firmy z Brna bylo doloženo, že potok má „samočisticí“ schopnost a zajímavostí je, že již 300 m za obcí se v potoku objevili pstruzi.¹¹¹

6.4.3.2 R 43, posuzování vlivu na životní prostředí a dopad na územní plán obce

Rychlostní silnice R43 se začala stavět jako součást jedné z prvních dálnic na našem území ještě v době před II. světovou válkou. Na základě mnichovské dohody byl vypracován projekt 320 km dlouhé spojnice dvou největších měst nového Německa – Vídně a Wroclawi. Stavba začala v roce 1939, ale práce byly zastaveny v roce 1942 v důsledku vojenských neúspěchů a ekonomických potíží nacistického Německa. Z celkové délky bylo rozestavěno jen 85 km mezi Městečkem Trnávka a obcí Hrušovany, proběhlo navesení násypů, zářezů a staveb několika mostů ovšem bez pokládky povrchu. Po válce již nebyla výstavba R43 obnovena, byl dokončen pouze čtyřkilometrový úsek Troubsko – Bystrc známý dnes pod názvem Hitlerova dálnice.¹¹²

Obnovení výstavby dálnice bylo schváleno v 60. letech jako dálnice D43 v trase podél stávající silnice I/43 v délce 72 km z Brna do Svitav.

V 70. letech byla započata výstavba v úseku Troubsko – Bystrc, která sloužila jako součást Masarykova okruhu a dosud slouží jako výpadovka z bystrckého sídliště směrem na jih. Další dílčí provozovaný úsek slouží jako silnice II/150 v místě napojení Boskovic na I/43.

Koncem 80. let byly plány pozměněny a namísto dálnice D43 má být vybudována rychlostní silnice R43. Od konce 90. let se práce soustředily především na úsek Troubsko - Kuřim, kdy byla při hledání průchodu trasy R43 brněnskou aglomerací zpracována řada variant. Práce na R43 pokračují a nebyly dosud uzavřeny. Od roku 2000 započalo hledání schůdné trasy i na dalších úsecích od Kuřimi směrem na sever v návaznosti na definitivní polohu R35 v Pardubickém kraji.¹¹³

Celková plánovaná délka 78 km je závislá na variantách vedení rychlostní silnice. Pro variantu Bystrcká (v trase tzv. "německé dálnice") byla v roce 2001 zpracována dokumentace pro územní rozhodnutí a v roce 2004 pak dokumentace vlivu stavby na životní prostředí (EIA). Tato musela být znovu přepracována, protože na základě rozhodnutí

¹¹¹ Řízený rozhovor s místostarostou obce p. Jiřím Smetanou

¹¹² <http://www.rychlostni-silnice-r43.cz/r43/historie-projektu/>

¹¹³ <http://www.rychlostni-silnice-r43.cz/r43/historie-projektu/>

Ministerstva životního prostředí a velkého tlaku veřejnosti a občanských sdružení, která prosazují vedení trasy R43 mimo Brno, zadal v roce 2004 krajský úřad Jihomoravského kraje zpracování vyhledávací studie rychlostní silnice R43 Boskovickou brázdou.¹¹⁴

Ředitelství silnic a dálnic zaslalo Ministerstvu životního prostředí dopis, vysvětlující dopravní neodůvodněnost R43 v trase Boskovickou brázdou a odmítlo zadat zpracování dokumentace EIA na tuto variantu. Ministerstvo životního prostředí však trvalo na doplnění dokumentace EIA nebo na doložení neopodstatněnosti varianty vedoucí Boskovickou brázdou. Ředitelství silnic a dálnic proto objednalo požadované dopracování dokumentace EIA, ve kterém byly hodnoceny tři trasy – varianta přes Bystrc, varianta Medlánecká a varianta Boskovickou brázdou. Dokumentace byla dokončena v březnu 2007.¹¹⁵

V květnu 2006 předali zástupci občanských sdružení protestujících proti výstavbě R43 petici s více jak 35 000 podpisy předsedovi senátu. Jednalo se o dosud největší petiční akci proti jedné stavbě.

V říjnu 2008 byla dokumentace EIA vrácena k dalšímu přepracování pod tlakem občanských iniciativ, které zdůrazňovaly, že R43 není zakreslena v žádném územním plánu.

Z plánu města Brna vyjmul tzv. Hitlerovu dálnici a zrušil část územního plánu Nejvyšší správní soud v květnu 2010. Tento verdikt potvrdil i Ústavní soud.¹¹⁶

V kritice dokumentu EIA bylo zdůrazněno, že nebyly objektivně vyhodnoceny vlivy dopravních staveb na životní prostředí a veřejné zdraví, nebyly vzaty v úvahu údaje o současné zátěži životního prostředí, zejména nadlimitními zdroje hluku a znečištění ovzduší.

Podle biologického průzkumu byly hodnoceny obě varianty průchodu R 43 kolem Veverské Bítýšky jako problematické. V bezprostřední blízkosti plánované komunikace bylo nalezeno 655 druhů rostlin, z nichž je 6 druhů chráněných podle vyhlášky Ministerstva životního prostředí České republiky¹¹⁷ a dále celkem 70 druhů obsažených v Červeném seznamu květeny v České republice.

Výhodnější variantou byla trasa Boskovickou brázdou, ačkoliv je vedena oblastmi s výskytem ohrožených druhů hmyzu, vázaných vývojem na zachovalé biotopy. Podle

---

¹¹⁴ <http://www.ceskedalnice.cz/rychlostni-silnice/r43>

¹¹⁵ <http://www.ceskedalnice.cz/rychlostni-silnice/r43>

¹¹⁶ <http://aktualne.centrum.cz>

¹¹⁷ Vyhláška č. 395/1993 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

technické dokumentace však lze předpokládat, že zásah do těchto biotopů bude minimální. Z botanického a zoologického hlediska varianta komunikace R43 Boskovickou brázdou neobsahuje zásadní střety s ochranou flory a fauny.¹¹⁸

V roce 2004 Krajský úřad v Brně požádal o změnu územních plánů obcí, kterých se dotýká plánovaná rychlostní komunikace R43, která byla vyhlášena za veřejně prospěšnou stavbu. Proto obec Hluboké Dvory zadala pořízení změny územního plánu s tím, že v katastru bude zachována původní trasa německé dálnice. Současně bylo do územního plánu zahrnuto využití dvou pozemků pro výstavbu rodinných domů. Nový územní plán byl schválen v listopadu 2004. Během roku 2004 probíhala intenzivní jednání a diskuze o možnostech výstavby rychlostní silnice R43 a na podporu tohoto záměru byl založen Svazek obcí pro výstavbu rychlostní komunikace R43, který vede Městský úřad v Boskovicích. Obec Hluboké Dvory do tohoto svazku nevstoupila.¹¹⁹

Také v roce 2005 pokračovala jednání a diskuze o možnostech výstavby R43 a v únoru 2006 se v obci Drásov uskutečnila beseda k problematice rychlostní komunikace R43 a později na obecním úřadě v Malé Lhotě se konala porada zainteresovaných obcí s představiteli firem k posuzování vlivu stavby silnice na životní prostředí. V říjnu proběhlo na obecním úřadu v Černé Hoře jednání k technické studii komunikace R43 v úseku Kuřim-Svitávka. Obec Hluboké Dvory zaslala připomínky k tomuto materiálu zadavatelským organizacím stavby. Intenzivní diskuze k výstavbě R43 probíhaly po celý rok.¹²⁰

V roce 2009 byl zaslán na obec dopis Ministerstva životního prostředí ve věci posuzování vlivu záměru rychlostní silnice R43 na životní prostředí s požadavkem na doplnění dokumentace vlivu záměru na životní prostředí. Dokument byl vyvěšen na úřední desce a informace vyhlášena místním rozhlasem. Nikdo z občanů, kromě členů zastupitelstva, se k materiálu nevyjádřil.

K dalšímu dopisu z 10.6.2010 z Ministerstva životního prostředí ve věci posuzování vlivu záměru „Rychlostní silnice R43 v úseku Kuřim-Svitávka“ na životní prostředí podle zákona č.100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů – zveřejnění posouzení vlivů záměru na lokality soustavy NATURA 2000 se vyjadřovali opět pouze členové zastupitelstva. Z řad občanů se opět nevyjádřil nikdo.

---

¹¹⁸ Biologický průzkum trasy silnice R43 Boskovickou brázdou v úseku mezi Troubskem a Kuřimí

¹¹⁹ Kronika obce Hluboké Dvory, <http://www.hlubokedvory.cz/index.php?nid=665&lid=cs&oid=22627>

¹²⁰ Kronika obce Hluboké Dvory, <http://www.hlubokedvory.cz/index.php?nid=665&lid=cs&oid=22627>

Varianta trasy rychlostní silnice vedená Boskovickou brázdou zasahuje území obce Hluboké Dvory v délce 3 až 4 kilometrů. V začátku budování rychlostní komunikace R43 byly vystavěny základy lanového mostu, který měl překlenovat údolí v blízkosti obce Hluboké Dvory ve výši 56 metrů. Práce však byly zastaveny, protože aktivisté Hnutí duha zde zaznamenali výskyt ohrožených druhů hmyzu a vyvolali jednání o přesunutí stavby mostu z lokality „Krkatá baba“ blíže k obci. Byl proveden průzkum lokality v podobě sondy do hloubky osmnácti metrů, ale žádný ohrožený druh hmyzu se nenašel. Projekt trasy rychlostní silnice byl přesto přepracován, i když byla již hotová projektová dokumentace a vizualizace původního plánu.

S přepracováním projektu ovšem souvisí platný územní plán obce Hluboké Dvory, který byl vytvořen v souladu s původní výstavbou komunikace a stál obec řádově 160.000,- Kč. Protože územní plán již neodpovídal novému projektu R43, nechala obec přepracovat územní plán za částku 260.000,- Kč, který není do současné doby aktualizován z výše uvedených důvodů. Obec tak nemůže na základě svého územního plánu již čtyři roky zahájit plánovanou výstavbu a ani dokončit již rozestavěné stavby.¹²¹ Občané obcí ovlivněných výstavbou R43 nejsou spokojeni se současnou legislativou a s vynakládáním státních prostředků na stavbu, která je nejdéle diskutovanou a oddalovanou stavbou v České republice a o její definitivní trase a realizaci výstavby silnice zatím není rozhodnuto.

6.4.4 Přístup obyvatel k informacím

Obec vydává k zabezpečení kvalitnější informovanosti obyvatel místní zpravodaj jedenkrát do měsíce. Zpravodaj je roznášen v tiskové podobě do každé domácnosti a je přístupný v elektronické podobě na internetových stránkách obce. Obdobně je zpřístupněna úřední deska obce, která je současně umístěna fyzicky před místním obecním úřadem. Zde jsou vyvěšovány obecní vyhlášky, ale také různé aktuality, základní informace obecního úřadu a podobně.

Obec zřídila v roce 2005 elektronickou podatelnu a uživatelský portál, který umožňuje bezplatné vytváření osobních stránek pro podnikatele na stránkách obce.

Zajímavostí v obci je zavedení obecního rozhlasu přímo do domácností. Zde je zabudován přijímač bezdrátového systému, který je aktivován kódem vyslaným z vysílače

---

¹²¹ Řízený rozhovor s místostarostou obce p. Jiřím Smetanou

na místním obecním úřadě. Vysílání probíhá ve večerních hodinách nebo podle potřeby. Tímto je zabezpečen určitý nadstandard v poskytování informací. Toto řešení si mohou ovšem dovolit pouze malé obce s malým počtem domů a obyvatel.

Další již zcela ojedinělou zvláštností obce je veřejná telefonní linka, která je zřízena již několik desítek let v jednom z domů v obci a je užívána jako ohlašovna požáru nebo jako stanice pro výjimečné záležitosti k potřebám poštovního úřadu.

6.4.5 Stížnosti a petice

Pro porušování občanského soužití slouží komise pro veřejný pořádek zřízená při obecním úřadě ve městě Tišnově. Obec platí 250,- Kč měsíčně za případ. Stálým stěžovatelem je pouze jeden obyvatel obce Hluboké Dvory.

Petice nebyla v obci zatím žádná organizovaná, ale občané obce podpořili výzvu starosty obce Vísky - petiční akci na opravu a výstavbu komunikací v Jihomoravském kraji.¹²²

6.4.6 Zájmové organizace a spolky v obci

Aktivním spolkem již od svého založení v roce 1912 je v obci sbor dobrovolných hasičů. V současné době má sbor 20 členů a platí roční příspěvek 50 Kč.

Dalším aktivním zájmovým sdružením je základní organizace Českého svazu včelařů v Rohozci, jehož členy jsou čtyři občané Hlubokých Dvorů, kteří vlastní asi dvanáct včelstev.

Honební společenstvo sdružuje všechny majitele pozemků a zahrad v obci. Celková plocha honitby je 779 ha. Do mysliveckého sdružení je přihlášeno celkem osm členů.

Někteří obyvatelé obce se individuálně sdružují v dalších zájmových organizacích mimo obec například v zahrádkářském svazu.¹²³

6.4.7 Volby a referendum

Voleb jak do zastupitelstva obce, tak také do parlamentu České republiky se účastní pravidelně téměř 50 % obyvatel. V obci byly zvoleny v parlamentních volbách tyto strany KSČM 29% hlasů, ODS 22% hlasů, ČSSD 15% hlasů. Další občané volili KDU-ČSL, Stranu zelených a jiné méně preferované strany.

---

¹²² Kronika obce Hluboké Dvory, <http://www.hlubokedvory.cz/index.php?nid=665&lid=cs&oid=22627>

¹²³ Kronika obce Hluboké Dvory, <http://www.hlubokedvory.cz/index.php?nid=665&lid=cs&oid=22627>

Do obecních voleb kandidovalo 11 občanů za sdružení nezávislých kandidátů. Z nich bylo do zastupitelstva obce zvoleno 5 členů a ostatní kandidáti se stali náhradníky. Vzhledem k počtu obyvatel, který je v současné době 75 osob, je počet občanů kandidujících do zastupitelstva obce vysoký.

Ve dnech 13. a 14. června 2003 se konalo referendum ke vstupu České republiky do Evropské unie. V obci bylo vydáno 50 kusů hlasovacích obálek, přičemž oprávněných občanů k hlasování bylo 65. Odevzdáno bylo 50 obálek, z toho 47 platných. Pro vstup do Evropské unie hlasovalo 36 občanů, 11 občanů se vyjádřilo ke vstupu negativně.

Volbami, které se konaly v letošním roce, byla přímá volba prezidenta republiky. V Hlubokých Dvorech volilo v prvním kole celkem 42 obyvatel z celkového počtu 66 voličů v seznamu. Vydaných obálek bylo 42, odevzdaných bylo také 42 a platných hlasů bylo 42. Volební účast byla 63,64 %. Ve druhém kole přímé volby prezidenta volilo celkem 47 obyvatel z celkových 67 voličů v seznamu. Volební účast více jak 70% byla 15% nad průměrem České republiky. V prvním i v druhém kole prezidentských voleb zvítězil jednoznačně Miloš Zeman.¹²⁴

6.4.8 Zastupitelstvo a obecní úřad

Obecní zastupitelstvo mělo v roce 2012 pět členů a jednání zastupitelstva se koná každý měsíc, první pátek v měsíci na obecním úřadě. V loňském roce zasedalo zastupitelstvo 15 krát, z toho 12 krát plánovaně a 3 krát bylo svoláno mimořádně. Zastupitelstvem je zřízen tříčlenný kontrolní výbor a finanční výbor. Obecní zastupitelstvo jmenovalo stálou komisi pro společenské záležitosti ve dvoučlenném složení. Kontrola hospodaření obce byla provedena pracovníky Krajského úřadu Brno a proběhla bez závad. Některé administrativní nedostatky, zjištěné v minulosti, byly odstraněny.

6.4.8.1 Vyhlášky obce

Obecní úřad vydal obecně závaznou vyhlášku, kterou se stanoví systém nakládání s komunálním a stavebním odpadem, vyhlášku o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

---

¹²⁴ Zdroj www.volby.cz

a vyhlášku o místních poplatcích. Jedná se o poplatek ze psů a poplatek za užívání veřejného prostranství.

6.4.9 Občanská vybavenost, společenské a kulturní akce v obci Hluboké Dvory

V obci Hluboké Dvory byla v roce 1892 vybudována jednotřídní škola. Chodily do ní děti pouze z obce Hluboké Dvory. Dříve děti navštěvovaly školu v Uníně. Od roku 1962 byla škola zavřena pro malý počet žáků. Nyní budova slouží jako sídlo obecního úřadu a knihovny. Žáci navštěvují základní školy ve městě Tišnově. Mateřská školka v obci není a nikdy nebyla zřízena.

Zdravotní péči zajišťují zdravotnická zařízení v Tišnově nebo v Brně a poštovní zásilky do obce dodává poštovní úřad v Lomnici.

V obci bývala jedna prodejna smíšeného zboží, která již není několik let v provozu. Zásobování základními potravinami a dalšími potřebami bylo zlepšováno pojízdnými prodejny. Do dnešního dne poskytuje služby v oblasti gastronomie soukromé pohostinství v bývalém areálu Agrodružstva Brťov-Jeneč, dnes areál Agroturistiky. V areálu je v provozu koňská jízdná a pro vlastníky koní je tu možnost ustájení zvířat v několika boxech. Turisté zde mají příležitost ochutnat pravý ovčí sýr a jídla z ovčího sýra, jehněčího masa a jiných specialit ve stylové restauraci. Plánuje se zřízení několika pokojů.

K jednomu z mála občanského vybavení náleží výletišť v místním parku. Zde se pořádají tradiční pouťové zábavy, hodové zábavy, vepřové hody s ochutnávkou a zakoupením zabijačkových specialit. V předvečer prvního května se pořádá pálení čarodějnic a na den dětí jsou organizovány branné disciplíny pro děti, jako orientační běh, ručkování na laně, skákání v pytli, hod na cíl, střelba ze vzduchovky, zručnost v jízdě na kole a podobně.

Na návsi v prostoru před autobusovou zastávkou se uskutečňuje každoroční zdobení vánočního stromku. Současně probíhají vánoční trhy s prodejem teplých nápojů, uzených specialit, vánočního cukroví a prodejem rostlých vánočních stromků. Většinu akcí připravují členové zastupitelstva a místních spolků. Ostatní obyvatelé se pouze účastní místních aktivit, ale nepodílejí se na jejich organizaci.

6.5 Obec Květnice - záměry developerů

V obci Květnice je velmi dobrá dostupnost do zaměstnání, funguje zde příměstská hromadná doprava s krátkými intervaly mezi jednotlivými spoji, které navazují plynule na pražskou hromadnou dopravu.

Vzhledem k atraktivitě polohy v blízkosti města Prahy a již zmíněné dopravní dostupnosti je zde zvýšený zájem o výstavbu rodinných domů. Obec se stala objektem nájezdů developerů, kterým k realizaci jejich záměrů z velké míry napomáhají také časté změny územního plánu obce bez zákonem vyžadovaného vyhodnocení dopadů změn předchozích. Změny územního plánu přetvořily většinu území obce a okolí na stavební pozemky a z územních rezerv obce nezbyla ani jedna plocha, na které by obec mohla vystavět např. školku pro děti.

Oproti slibům developerů a zastupitelstva obce doposud nebyla vystavěna téměř žádná občanská vybavenost, ač k tomuto záměru měl být přestavěn objekt bývalého statku v centru obce. Zde měl mít nové sídlo obecní úřad, ten doposud sídlí v pronajaté budově, kterou chce majitel zbourat. Dále zde měla být vybudována školka, prostory pro ordinaci lékaře, služby a obchody. V obci není vybudován ani sportovní areál. Dnes má obec 1870 obyvatel z toho pouze 1351 s trvalým bydlištěm.¹²⁵

6.5.1 Vznik občanských sdružení

Protože občanům nebylo lhostejné, co se s jejich obcí děje, vznikala z výše uvedených důvodů občanská sdružení, aby chránila zájmy občanů před jednáním developerů, kterým jde pouze o maximální zisk. Sdružení se zasazují zejména za rozumnou, trvale udržitelnou koncepci rozvoje obce a především chtějí uchránit vesnický ráz obce. Mezi lety 2004-2008 vznikla občanská sdružení Květnice II, Květnice vzkvétající a Květnice za mlýnem.

Dne 7.11.2008 bylo zaregistrováno občanské sdružení Květnice vzkvétající.¹²⁶ Posláním sdružení je soustředit iniciativu občanů (kterým není lhostejné prostředí, ve kterém žijí) na vytváření tlaku na vedení obce, které souhlasilo se záměry bezohledných developerů bez vědomí občanů. Sdružení se zaměřuje především na ochranu životního prostředí,

¹²⁵ <http://www.kvetnice.eu/view.php?cislocianku=2008060002>, Novodobá historie obce Květnice

¹²⁶ <http://www.kvetnice.info/view.php?cislocianku=2009030002>, Založení občanského sdružení Květnice vzkvétající

přírody, původní architektury, pamětihodností a také na ochranu vesnického charakteru lokality.

Cílem sdružení je také záchrana hospodářského dvora z období 20. let 20. století, který je poslední dochovanou památkou historického jádra obce. Snahou sdružení je přestavba a rekonstrukce budov na společensko-kulturní centrum obce s občanskou vybaveností, které doposud v obci chybí. Dalším záměrem sdružení je stanovení celkového urbanistického záměru obce, spolupráce s jinými institucemi a regionálními rozvojovými agenturami, spolupráce s podobnými sdruženími a získávání dotačních prostředků z fondů Evropské unie, ministerstev České republiky apod. Občanské sdružení Květnice vzkvétající se snaží o zmaření záměru investora, který představil projekt přestavby stávajícího hospodářského dvora na čtrnáct „menších bytových domů“. Tyto domy jsou čtyřpodlažní až pětipodlažní o kapacitě 390 bytových jednotek a byly by vybudovány uprostřed stávající obce. Příliv obyvatel do malého středu obce bez občanské vybavenosti by byl během několika let přes 1000 občanů.

Investor začal vést stavební řízení o odstranění statku, aniž by bylo ukončeno řízení o vlivu záměru na životní prostředí. Demolice historického statku měla trvat čtrnáct měsíců a ovlivňovala by život obyvatel ve středu obce. Dalším hlediskem, které hovoří proti záměru developera je nadměrné dopravní zatížení stávajících komunikací a s tím překročení limitů hlučnosti.¹²⁷

Protože se developer nechoval podle zákonem stanovených předpisů a s předloženým řešením výstavby nesouhlasilo ani zastupitelstvo obce bylo vyhlášeno místní referendum, ve kterém se měli občané vyjádřit k další nové výstavbě v obci.

6.5.2 Místní referendum

Místní referendum se mělo konat 16.5.2009 a bylo schváleno usnesením zastupitelstva obce na základě jednání zastupitelstva se všemi třemi občanskými sdruženími. Dle zákona o místním referendu¹²⁸ muselo být referendum vyhlášeno vyvěšením na úřední desku 25 dnů před jeho konáním a dále zasláno na Ministerstvo vnitra. Tímto úkolem byl pověřen starosta obce. I když byl starosta upozorněn na zákonné lhůty nic nekonal

---

¹²⁷ <http://www.kvetnice.info/view.php?cislocclanku=2009050004>, Alternativní urbanisticko-architektonický návrh rekonstrukce stávajícího statku

¹²⁸ Zákon č.22/2004 Sb., o místním referendu

až do 20.4.2009. Poté starosta obce pozměnil některé údaje ve třech otázkách referenda a pozměněný dokument vyvěsil na úřední desce. Na Ministerstvo vnitra zaslal ovšem dopis s jiným zněním. Mezi tím byla na Ministerstvo vnitra doručena stížnost developera, který upozornil na formální vady ve vyhlášení referenda. Ministerstvo vnitra rozhodlo, že by tímto místní referendum nebylo platné.

Vzhledem ke vzniklé situaci muselo občanské sdružení (které neslo náklady na tisk hlasovacích lístků) nechat přepracovat již vytištěné hlasovací lístky na lístky anketní a místo referenda byla připravena petice obyvatel a majitelů nemovitostí v obci se stejnými otázkami, které byly předmětem referenda. K petici se připojilo 408 občanů, z toho 238 s trvalým bydlištěm v obci. Petice byla předána zastupitelstvu obce a dále bylo požadováno opětovné vyhlášení referenda.¹²⁹

Další referendum se konalo 28.6.2009, bylo odevzdaných 298 platných hlasovacích lístků z celkového počtu 686 oprávněných osob. V referendu byly položeny tři otázky a u všech tří otázek bylo splněno, že pro každou otázku ANO či NE hlasovala nadpoloviční většina oprávněných osob. Počtem 298 odevzdaných platných hlasovacích lístků byla překročena hranice 35% oprávněných osob, které přišly k referendu a platně hlasovaly, z celkového počtu 680 osob.¹³⁰ Výsledkem referenda a podepsáním petice byla činnost developerů pozastavena do doby než bude dokončena současná výstavba. Byly také pozastaveny studie vlivu na životní prostředí EIA a územní řízení.

6.5.2.1 Nedostatky posudku EIA

K posudku EIA k záměru Zahrady Květnice bylo 14.4.2010 svoláno veřejné projednání, na kterém byli přítomni pracovníci Krajského úřadu, zástupci investora, který zpracoval dokumentaci EIA a z veřejnosti byli přítomni pouze dva občané. Měly zde být projednávány připomínky občanského sdružení Květnice vzkvétající ohledně dosud nerealizované infrastruktury, komunikací a výstavby nové čistírny odpadních vod. Starosta obce se vyjádřil, že se pracuje na zvětšení kapacity čističky, že se připravují nové projekty a je již vydáno územní rozhodnutí na vybudování kanalizace a vodovodu. Jiné připomínky k záměru developerů neměl.

---

¹²⁹ <http://www.kvetnice.info/view.php?cislocianku=2009050007>, Proč se referendum nakonalo

¹³⁰ Zápis z místního referenda konaného dne 28.6.2009 v obci Květnice

Občanské sdružení předložilo k posudku záměru Zahrady Květnice dle zákona 100/2001 Sb. zákon o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů Krajskému úřadu odboru životního prostředí a zemědělství vyjádření a doporučení, aby vydal zamítavé stanovisko k realizaci záměru.¹³¹

Ve vyjádření především zdůrazňuje, že posudek nehodnotí průkazně dopravní zatížení a předkládá podhodnocené výpočty hlukových a emisních zatížení obyvatelstva, nevychází ze skutečného stavu inženýrských sítí a likvidace odpadních vod.

Dále neposuzuje možnost kumulace s jinými záměry a tím zvýšení zatížení vlivu na životní prostředí. Jedná se zejména o dokončení výstavby v jiné části obce a započatím výstavby řadových rodinných domků.

Dalším aspektem je také zahuštění zástavby, které se neslučuje se současným územním plánem obce a mohlo by mít negativní vliv na životní prostředí. Upozorňuje na to, že v posudku není řešena hustota a výška zástavby, dopravní omezení, parkování, volné plochy, obslužné záležitosti (např. přístup požární techniky) a nejsou uvažovány chodníky.

Neřeší doposud nerealizovanou infrastrukturu vodovodní sítě. Dalším problémem je občanská vybavenost, která neodpovídá záměru ani potřebám obce. Nedostatečně jsou řešena také parkovací místa. Součástí záměru není také kapacitně odpovídající sportoviště.

Záměr neobsahuje řádné hodnocení variant řešení. Závěrem vyjádření je požadavek na dokončení infrastruktury, zejména komunikací, chodníků, veřejného osvětlení, inženýrských sítí apod.

6.5.3 Strategický plán obce

Regulaci nové výstavby realizuje až v současné době nové zastupitelstvo, které bylo zvoleno v komunálních volbách v roce 2010. V roce 2012 byl vypracován svépomocí bez externího zpracovatele strategický plán rozvoje obce, ve kterém je zhodnocena současná neuspokojivá situace obce jako výsledek řady chyb ze strany projektantů, obce, která nehájila dostatečně veřejný zájem a stavebního úřadu, který připustil nekoordinovaný růst obce.

Strategický plán zahrnuje do SWOT analýzy silné, slabé stránky, příležitosti a ohrožení v oblasti pracovních příležitostí, kvality života obce, prostředí, dopravy, technické

---

¹³¹ Dopis ze dne 14.4.2010, k č.j.: 039373/2010/KUSK, Vyjádření k posudku záměru „Rezidenční bydlení Zahrady Květnice“

infrastruktury a řízení a správy obce. Strategickými cíly do budoucna je územní rozvoj a ochrana sídelních hodnot obce, infrastruktura, sociálně-ekonomické prostředí, životní prostředí, řízení a správa obce. Strategický plán obce Květnice je v současnosti ve fázi projednávání.¹³²

6.5.4 Rozpočet obce

Realizace programů obce má také souvislost s naplňováním rozpočtu obce. Rozpočet obce Květnice na rok 2012 byl 11 000 000,- Kč. Obec nepožádala do konce roku 2012 o žádný úvěr a neuzavřela žádnou dohodu o půjčce, nezastavila majetek apod.¹³³

6.5.5 Volby

Volby do zastupitelstva obce byly konány 15.10.2010 – 16.10.2010 a bylo zvoleno 7 členů z řad kandidujících nezávislých kandidátů. Oprávněných občanů k hlasování bylo 816, vydaných obálek bylo 574, z toho odevzdaných obálek bylo 574 a stejný počet byl také platných. Účast voličů byla 70,34 % a to je o 20 % větší než celorepublikový průměr.

Výsledky hlasování do krajského zastupitelstva v roce 2012 byly zveřejněny na úřední desce obce, oprávněných voličů zapsaných v seznamu bylo 909, vydaných obálek bylo 339 kusů, odevzdaných obálek bylo 338 a platných hlasů 321. Volební účast v procentech bylo 37,29%.

Volbami, které proběhly v letošním roce, byla přímá volba prezidenta. V Květnici volilo v prvním kole celkem 690 obyvatel z celkového počtu 904 voličů v seznamu. Volební účast byla více jak 76 %, což je o 15 % nad průměrem České republiky. V prvním kole prezidentských voleb dali občané Květnice nejvíce hlasů Karlu Schwarzenbergovi (téměř 44%), poté následoval Miloš Zeman s 14,5 % a Jan Fischer s 10 %. Ostatní kandidáti získali méně než 10% hlasů. Ve druhém kole přímé volby prezidenta volilo celkem 683 obyvatel z celkových 917 voličů v seznamu. Volební účast více jak 74% byla opět vysoce nad průměrem České republiky a to o 15,3%. V druhém kole zvítězil Karel Schwarzenberg s více jak 75% hlasů před Milošem Zemanem, který získal 24,89 hlasů.¹³⁴

---

¹³² Strategický plán rozvoje obce Květnice, základní verze, prosinec 2012, zhotovitel OÚ Květnice

¹³³ Rozpočet obce Květnice pro rok 2012

¹³⁴ Zdroj www.volby.cz

6.5.6 Zastupitelstvo

Zasedání zastupitelstva jsou veřejná a konají se pravidelně každý měsíc. Jednání se pravidelně zúčastňují členové občanských sdružení, pokud je projednávána některá z výše jmenovaných priorit obce. Účast veřejnosti je na jednotlivých zasedáních zastupitelstva celkem vysoká a to 7 – 26 občanů.¹³⁵

Výbory zřízené zastupitelstvem, jsou tříčlenné a jde o finanční výbor, který provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce, kontrolní výbor, který kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a konečně výbor pro územní plánování a rozvoj obce.¹³⁶

6.5.6.1 Zajímavé vyhlášky obce Květnice

Obec Květnice řeší obecně závaznou vyhláškou o ochraně nočního klidu a regulaci hlučných činností spojené s užíváním zařízení a přístrojů způsobujících hluk nad 65 dB. Navrhuje 3 varianty časového rozpětí pro omezení výše jmenovaných činností a dny pracovního klidu. Na základě návrhu vyhlášky byla uspořádána anketa pro hlasování občanů k navrhovaným variantám. Zvítězila standardní varianta vyhlášení nočního klidu od 22:00 hodin do 06:00 hodin.

Další závaznou vyhláškou je například vyhláška o místních poplatcích, v níž obec Květnice zavádí tyto místní poplatky: poplatek ze psů, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovacího zařízení a poplatek za knihovnu.

Jednou z jedenácti vydaných závazných vyhlášek je obecně závazná vyhláška obce Květnice č. 07/2011, kterou se stanovují pravidla pro pohyb psů na veřejném prostranství v obci a vymezují se prostory pro volné pobíhání psů. Z dalších vyhlášek můžeme zmínit například vyhlášku o komunálních odpadech a poplatcích za komunální odpad.

6.5.7 Přístup k informacím

Novou aktivitou v roce 2012 byla realizace vydávání tištěného měsíčníku Květnický zpravodaj. V minulých letech byl zpravodaj dostupný pouze v elektronické podobě na internetových stránkách obce. Obec poskytuje informační a propagační materiály, které jsou k dispozici na obecním úřadu nebo jsou letáky s informacemi např. o třídění odpadků,

¹³⁵ Zápisy z veřejného zasedání Zastupitelstva obce Květnice č. 1-8/2012 a 1,2/2013

¹³⁶ <http://www.kvetnice.eu/view.php?cisloclanku=2011010011>

jejich svozu, poplatcích za popelnice a podobně distribuovány přímo do poštovních schránek obyvatel. V obci jsou též rozmístěny plochy pro vylepování plakátů a jiných velkoplošných materiálů a ampliony pro vysílání místního rozhlasu.

Dalšími informačními zdroji jsou úřední deska umístěná u obecního úřadu, kde jsou zveřejňována různá upozornění, vyhlášky obce, pozvánky na zasedání zastupitelstva obce, inzerce a jiné informační materiály a informační deska patřící občanskému sdružení Květnice II, Květnice vzkvétající a Za Mlýnem. Tato vývěsní deska byla vyrobena vlastními silami členů jmenovaných sdružení a byla zřízena u rybníka, v místě, které bylo povoleno zastupitelstvem a bude sloužit všem občanům, kteří nemají přístup na internet, nebo těm, kteří si při procházce k rybníku chtějí přečíst informace, které např. na obecní úřední desce nenaleznou.¹³⁷

Od 18.1.2011 byly zprovozněny nové internetové stránky obce v přehlednějším a rozšířenějším zpracování. Je zde zřízena elektronická podatelna, která slouží k zasílání oficiálních dokumentů určených obci, postřehů, námětů a připomínek obyvatel. Pro potřeby obyvatel a podnikatelů byl zpřístupněn také nový inzertní systém a při obecní knihovně bylo zřízeno místo pro přístup k internetu zdarma.

6.5.8 Petice, ankety

Obecnímu zastupitelstvu obce Květnice již bylo doručeno několik petic prostřednictvím místních občanských sdružení. Jedná se například o petici majitelů nemovitostí a obyvatel obce o odmítnutí výstavby telekomunikačního stožáru T – Mobile v katastru obce. Předmětem petice byl nesouhlas s výstavbou esteticky nesourodého prvku vysílače, který se do lokality nehodí a tím by byla snížena prodejnost a cena nemovitostí v oblasti. Další peticí byla výzva členům zastupitelstva obce k odmítnutí návrhu 3. změny územního plánu, týkajícího se přeměny funkce několika lokalit na funkci čistě obytnou a petice ve věci koncepce rozvoje obce.

Ankety jsou pravidelně pořádány k aktuálním otázkám života obyvatel obce na stránkách internetového portálu obce. Jedná se například o otázky: jak odhadujete volební účast v prvním a druhém kole prezidentských voleb v obci Květnice, jak hodnotíte přínos tištěného Květnického zpravodaj, půjdete na příští brigádu v obci v rámci akce

---

¹³⁷ <http://www.kvetnice.info/view.php?cisloclanku=2009060008>

„Uklidíme Pošembeří“, jak nyní hodnotíte nové zastupitelstvo, už jste využili nový inzertní systém na internetových stránkách obce apod. Občané se anket na internetovém portálu zúčastňují podle zajímavosti tématu nebo tíživosti problému v počtu 92 – 1204 osob.¹³⁸

6.5.9 Občanská vybavenost, společenské a kulturní akce v obci Květnice

Občanská vybavenost neodpovídá potřebám celé obce, obyvatelé dojíždí za nákupy, vozí děti do školky a školy, cestují za lékařem, vážne dokončení technické infrastruktury v centrální části obce Květnice, chybí veřejné osvětlení, chodníky, finální úpravy povrchu komunikací, je nutno řešit nevyhovující tlakové poměry vodovodní sítě.

Umísťování dětí do školských zařízení je problémem již několik let. Základní školu navštěvují děti v obci Škvorec. V obci Květnice je sice zřízena soukromá mateřská školka Kvítko, ale kapacitně nestačí a rodiče vozí děti do mateřské školky v obci Sibřina. V obci je pouze jedna prodejna potravin, v její nabídce naleznete základní potraviny i drogerii, jedna restaurace a penzion s restaurací.

Zdravotní péči zajišťuje poliklinika v Úvalech nebo občané dojíždí přímo do zdravotních zařízení v Praze.

Sportovní areály a volně přístupná hřiště v obci téměř chybí. Naprosto je postrádáno vyhovující hřiště pro malé děti. Ke sportovnímu vyžití užívají obyvatelé obce hřiště v blízké obci Sibřina nebo Fit areál se střelnicí v Květnici.

Místopisný průvodce po České republice¹³⁹ prezentuje okolí obce jako malebné, s lesy, pastvinami a rybníky, které umožňuje návštěvníkům provozovat pěší výlety nebo cykloturistiku. Obcí ovšem probíhá pouze jedna cyklotrasa „Klánovickým lesem“ a to v délce 0,35 km.

V areálu hřiště pořádá obec každoročně loučení s létem. Zde je připravena vždy řada sportovních a herních disciplín, jako například skákání v pytli, chytání ryb, kopání míčem na cíl, jízda na ponících apod. V místním parku probíhá každoroční pálení čarodějnic, další akce jsou například dětský den, v ulicích obce je pořádán lampionový průvod a tradiční masopust. V restauraci se uskutečňují maškarní diskotéky a karnevaly pro děti, Martinské hody, v rodinném centru je organizována burza dětského oblečení a velikonoční dílny. Každoroční dětské rybářské závody realizuje Rybářský spolek. Organizování veškerých

¹³⁸ <http://www.kvetnice.eu/ankety.php>

¹³⁹ <http://www.mistopisy.cz/kvetnice>

společenských aktivit je zásluhou zastupitelstva obce a několika občanů z řad místních spolků a dobrovolníků.

6.6 Vyhodnocení

Po roce 1989 došlo v České republice k dezintegračním procesům a mnoho malých obcí se začalo osamostatňovat. Vlivem působení nových samospráv v obcích a obětavosti občanů pracujících v samosprávě převážně bezplatně, jsou vytvářeny nové materiální a duchovní hodnoty. V obou sledovaných obcích se zlepšuje vybavenost telekomunikacemi, restauracemi, obchody, autobusovými spoji, vodovody a kanalizací. Lidé zde především postrádají školská zařízení, služby, zdravotní středisko, kulturní zařízení a vyhovující sportoviště. Lokální patriotismus je výraznější u starších lidí, kteří jsou hrdí na svoji obec a oceňují její rozvoj. S tím souvisí také participační aktivity občanů v obcích, kterých se účastní převážně lidé ve středním a starším věku.

Kvalitu života v malých obcích výrazně zvyšuje klidné, přírodní, venkovské prostředí, čistý vzduch, lesy a zdravější životní styl. Dalšími klady jsou také mezilidské vztahy, levnější život a nižší kriminalita. Nedostatky vidíme především v nevyhovující dopravní dostupnosti, nedostatku pracovní příležitosti, nedostatečné vybavenosti a infrastruktury.

7. Závěr

Společenské a politické změny po roce 1989 přinesly řadu příležitostí a s nimi možnost širší účasti občanů na řešení a správě veřejných záležitostí. Český právní řád v tomto směru poskytuje dosti široký rámec pro politickou participaci občanů v obcích. Průměrný český občan se ovšem stal apatickým k politice a předpokládal, že on sám nic nezmůže. Největším problémem začala být participace mladých lidí na životě v obcích. Je to ve velké míře také důsledek odlivu mladší generace z venkova do měst. Tento nepříznivý trend je navíc doplněn přílivem chalupářů. Ovšem na druhé straně je velký příliv sice mladšího obyvatelstva do tzv. satelitních vesnic, ale tito obyvatelé také nejeví zájem o společné aktivity a spolupráci na rozvoji obce.

Na zvolených příkladech obcí je popsán postup a techniky zapojení veřejnosti pro rychlejší vývoj demokratické společnosti a utvoření přímého dialogu občanů s územní samosprávou a posléze s veřejnou správou. Občané však velmi často vůbec neznají svá práva o možnosti zasahovat a podílet se na věcech veřejných. Přitom výčet informačních zdrojů, které obce využívají pro zajišťování informací občanům je velice pestrý.

Představitelé místní samosprávy oslovených obcí hodnotí občanskou participaci jako nedostatečnou, i když do jisté míry existuje. Jak ale nasvědčují rozhovory se zástupci místní správy, jde pouze o stálou úzkou skupinu obyvatel, která aktivně participuje při různých příležitostech na veřejném dění. Širší skupina obyvatel je ochotná participovat na veřejných záležitostech, pouze pokud se jich osobně dotýkají. Jde především o účast na zasedání zastupitelstva, kde jednotlivci očekávají projednávání své osobní záležitosti, nebo jde o rozhodování, které přímo ovlivní jejich život například výstavbou velkých staveb na území obce. Občany ani příliš nezajímá nahlížení do rozpočtu obce nebo jeho připomínkování před schválením. Na druhé straně se obce setkávají s tím, že jim občané poskytují náměty, čím by se měly zabývat a co řešit, ovšem na neutrální půdě například v místním pohostinství.

Z důvodů zlepšení komunikace s občany pořádá zastupitelstvo obou obcí ve spolupráci se zájmovými sdruženími společné aktivity, které by přitáhly pozornost a zájem široké veřejnosti. Snaží se pořádat velké množství akcí, na které dorazí i ta část veřejnosti, která by v jiných případech zůstala doma. Pomocí různých doprovodných akcí se snaží zasáhnout všechny cílové skupiny v obci. Jejich názory se později odráží například v koncepci dlouhodobého rozvoje obce a při tvorbě územního plánu.

Náhledem na participační aktivity občanů je také výše zmiňovaná a popsána anketa, i když z hlediska počtu zúčastněných ji nelze považovat za směrodatnou. Přesto z ní vyplývá pozitivní přístup respondentů k účasti na veřejném životě jejich aktivním vyjadřováním názorů v podobě podepsání petice, stížnosti nebo účasti v referendu a volbách. Velké procento z daného vzorku dotazovaných vykonává také některé veřejné funkce a jsou členy různých spolků, sdružení a také politických stran. Většina respondentů alespoň sleduje vývěsku úřední desky nebo internetové stránky obce.

Cílem této bakalářské práce bylo poskytnout ucelený pohled na jednotlivé možnosti občanů v uplatňování svých práv v účasti na místní správě. V jednotlivých kapitolách se seznamujeme jak s legislativním rámcem možnosti občanů participovat na správě a rozvoji obce, tak s jednotlivými atributy participace a konkrétními příklady. Záměrem bylo také zjistit, zda představitelé obcí vnímají zájem občanů podílet se na správě obce a zda sami k němu občany podněcují. Pro kvalitní participaci je nutnost oboustranného zájmu rozvíjet tyto činnosti. Zastupitelé by měli naslouchat názoru veřejnosti a poskytovat jí dostatek informací a občané by měli aktivně vstupovat do dění ve věcech správy svojí obce, které na ně mají jak bezprostřední, tak méně blízký vliv.

Resumé

The social and political changes after 1989 brought a number of opportunities and hence a possibility for citizens to be involved in dealing with and administration of public issues more. As for this area, the Czech legislation provides a framework wide enough for political involvement of citizens in municipalities. However, an average Czech citizen has become indifferent to politics and he/ she has assumed he/ she him-/herself cannot manage anything. The biggest problem starting to occur is involvement of young people in life of municipalities. To a great degree, this is a result of outflow of younger generation from rural areas to the cities. In addition, this unfavourable trend is accompanied by influx of weekenders. Though, on the other hand, there has been the same influx of younger residents to the so-called satellite villages, however these residents seem not to be interested in common activities and cooperation on the development of municipalities.

The procedure and methods of involvement of public in quicker development of a democratic society and creation of a direct dialogue between citizens and local governments and then public administration are described using examples of the selected municipalities. However, quite often, citizens do not know their rights to their opportunities to affect and be involved in public issues even though the list of information sources municipalities use to provide the citizens with information is very varied.

The representatives of local governments of the addressed municipalities evaluate involvement of citizens as insufficient though, to a certain degree, it exists. However, as the interviews with the representatives of the local governments suggest this is just a constant limited group that is actively involved in public affairs at various occasions. A wider group of citizens is willing to get involved in public issues only if these relate to them personally. This mainly applies to participation in meetings of municipal authorities where the individuals expect their personal issue will be discussed or where a decision directly affecting their lives will be made, for instance construction of a large structure in the area of the municipality. Citizens are not interested in seeing the municipal budget very much or commenting it before it is approved. On the other hand, there are municipalities where citizens come up with suggestions on what to deal with and what to solve, however, this happens at a neutral place, e.g. local public house.

In order to improve communication with the citizens, the authorities of both municipalities along with the local associations organize common activities attracting attention and interest of the general public. They try to arrange a large number of events attracting also that part of public that would stay at home otherwise. They try to affect all target groups of the municipalities by means of various accompanying events. Later on, their opinions are reflected e.g. in the concept of the long-term development of the municipality and creation of land-use plans.

The above-mentioned and described survey provides an insight into the citizen-involvement activities, however, it cannot be considered determinant due to the number of participants. Despite this it suggests a positive attitude of respondents to their involvement in public life by actively expressing their opinions in form of signing petitions, complaints or participation in referendums and elections. A large percentage of the sample of respondents in question also holds any of the public posts and they are members of various societies, associations and political parties, too. Most respondents watch the official notice board or the website of the municipality at least.

The aim of this bachelor thesis was to provide a compact view of the individual possibilities of citizens to exercise their rights to be involved in the local administration. The individual chapters introduce both the legislative framework of citizens' possibilities to be involved in the administration and development of municipalities, and the individual attributes of involvement and particular examples. The aim was also to find out whether municipal representatives perceive the citizens' interest to be involved in the administration of municipalities and whether they themselves encourage citizens to get involved. In order to reach quality involvement, mutual interest to develop such activities is necessary. Representatives should listen to opinions of the public and provide it with enough information and citizens should be actively involved in the affairs of administration issues of their municipality having both immediate and less direct impact on them.

Seznam použité literatury, právních předpisů, internetových zdrojů a ostatních pramenů

Seznam použité literatury

- Grospič, J., Vostrá, L., Louda T.: Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice: sborník příspěvků z workshopu s mezinárodní účastí: Praha 22 - 23. 11. 2005, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Čeněk, s. r. o., 2006, ISBN 80-7380-001-2
- Grospič, J., Vostrá, L., Louda, T.: Územní samospráva v České republice a v Evropě-její problémy a perspektivy v XXI. Století: Třešť, 21.-22.11.2006, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Čeněk, s.r.o., 2007. ISBN 80-7380-028-4.
- Hendrych D. a kol., Správní právo, obecná část, 6. Vydání, Praha: C.H.Beck, 2006. ISBN 80-7179-442-2.
- Horzinková, Eva, Novotný, Vladimír. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2.vyd. Plzeň: Ale Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-263-9.
- Káňa, P. Základy veřejné správy, Ostrava, Montanex a.s, 2004. ISBN 80-7225-139-2.
- Kindl, Milan, Kamář, Květoslav, Rajchl, Jiří, Telecký, Daniel. Základy správního práva. 2. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-190-8.
- Klíma, Karel, et al. Praktikum českého ústavního práva. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-173-1.
- Klíma, K. Teorie veřejné moci (vládnutí). 2. přepracované a doplněné vydání, Praha: ASPI, a.s., 2006. ISBN 80-7357-179-X.
- Kolektiv autorů. Úvod do regionálních věd a veřejné správy, 2. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-086-4.
- Koudelka, Zdeněk, Ondruš, Radek, Průcha, Petr. Zákon o obcích (Obecní zřízení), Komentář, 4. Vydání, Praha: Linde Praha a.s., 2009. ISBN 978-80-7201-760-7.
- Pavlíček, Václav, et al. Ústavní právo a státověda II. díl, Ústavní právo České republiky, část 1. 2., doplněné a podstatně rozšířené vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. (Vysokoškolské právníké učebnice.). ISBN 978-80-7201-694-5.
- Pomahač, R., Vidláková, O. Veřejní správa. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-748-0.
- Wokoun, René, Mates, Pavel, Kadeřábková, Jaroslava et al. Základy regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.

Seznam právních předpisů:

- ASPI (aktualizace 08.02.2013)
- Ústavní zákon č.1/1993, Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Usnesení předsednictva ČNR č.2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb.
- Zákon České národní rady č. 40/1993 Sb., o nabytí státního občanství České republiky, ve znění zákona č. 272/1993 Sb.
- Zákon č.22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezení znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci)
- Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním
- Zákon č. 93/2004 Sb., o posuzování vlivu koncepcí na životní prostředí
- Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých zákonů
- Zákon ČNR č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č.129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů
- Zákon č. 150/2002, soudní řád správní
- Zákon č. 153/2000 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích
- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č.347/1997Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č.1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Zákon č.353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií
- Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 395/1993 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Úplné znění č. 856, Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod, Parlament, ministerstva, ombucman, antidiskriminační zákon, podle stavu k 5.9.2011. ISBN 978-80-7208-876-8.
- Úplné znění č. 829, Obce, kraje, hl.m. Praha, úředníci obcí a krajů, obecní policie, podle stavu k 1.3.2011. ISBN 978-80-7208-848-5.

Prameny:

- Biologický průzkum trasy silnice R43 Boskovickou brázdou v úseku mezi Troubskem a Kuřimí
- Čtrnáctideník vlády České republiky, Veřejná správa 13/2010, Efektivní veřejná správa, Newsletter 1/2010.
- Dopis ze dne 14.4.2010, k č.j.: 039373/2010/KUSK, Vyjádření k posudku záměru „Rezidenční bydlení Zahrady Květnice“
- Práva občanů obce (obecná část), Edice dobrá správní praxe, Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra České republiky. 2010. ISBN 978-80-904579-0-4
- Rozpočet obce Květnice pro rok 2012
- Řízený rozhovor s místostarostou obce p. Jiřím Smetanou
- Strategický plán rozvoje obce Květnice, základní verze, prosinec 2012, zhotovitel OÚ Květnic
- Zápis z místního referenda konaného dne 28.6.2009 v obci Květnice
- Zápisy z veřejného zasedání Zastupitelstva obce Květnice č. 1-8/2012 a 1,2/2013

Seznam internetových zdrojů:

- <http://www.demokraciestavi.cz>
- <http://www.sblizenipolitikou.cz/politicka-gramotnost/prima-demokracie>
- <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/castka/1999-61>
- <http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-charta-mistni-samospravy>
- <http://www.tisnov.cz/cs/mesto/zastupitelstvo-rada/vychazky-s-radnimi/>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby>
- <http://freeglobe.parlamentnilisty.cz>
- <http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-charta-mistni-samospravy-13600.html>
- <http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml>
- <http://aktualne.centrum.cz/blogy-a-nazory/komentare/clanek.phtml>
- <http://aktualne.centrum.cz/domaci/volby/grafika/2013/01/12/prezidentske-volby-vysledky-1-kolo/#volby-region-id=0>
- <http://aktualne.centrum.cz/domaci/volby/grafika/2013/01/26/prezidentske-volby-vysledky-2-kolo/#volby-region-id=0>
- <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/castka/1999-61>
- <http://kauzarium.no-ip.info/wiki/ucast.aspx>
- <http://www.ucastverejnosti.cz>
- <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=p&x=324136>
- <http://www.eia-posudek.cz/posudek-eia-sea>
- <http://www.hlubokedvory.cz>
- <http://www.kvetnice.eu/>
- <http://atomovejadro.wz.cz/stranky/radioaktivita>
- <http://www.rychlostni-silnice-r43.cz/r43/historie-projektu/>
- <http://www.ceskedalnice.cz/rychlostni-silnice/r43>
- <http://www.fronta.cz/kniha/lidl-poslove-zapomenute-budoucnosti>
- <http://aktualne.centrum.cz>
- <http://www.volby.cz>
- [http://www.hlubokedvory.cz/index.php?nid=665&lid=cs&oid=22627,](http://www.hlubokedvory.cz/index.php?nid=665&lid=cs&oid=22627)
Kronika obce Hluboké Dvory

- <http://www.kvetnice.eu/view.php?cisloclanku=2008060002>,
Novodobá historie obce Květnice
- <http://www.kvetnice.info/view.php?cisloclanku=2009030002>,
Založení občanského sdružení Květnice vzkvétající
- <http://www.kvetnice.info/view.php?cisloclanku=2009050004>,
Alternativní urbanisticko-architektonický návrh rekonstrukce stávajícího statku
- <http://www.kvetnice.info/view.php?cisloclanku=2009050007>,
Proč se referendum nakonalo
- <http://www.kvetnice.eu/view.php?cisloclanku=2011010011>
- <http://www.kvetnice.info/view.php?cisloclanku=2009060008>
- <http://www.kvetnice.eu/ankety.php>
- <http://www.mistopisy.cz/kvetnice>

Přílohy:

Příloha č. 1 Anketa

ANKETA

Žena

Muž

Věk

1) Víte, jak se můžete zapojovat do veřejného života?

ANO (jak)

NE

2) Jste členem nějakého občanského sdružení, spolku, klubu, politické strany?

ANO (jakého)

NE

3) Vykonáváte nějaké veřejné funkce?

ANO (jaké)

NE

4) Využili jste někdy právo na informace?

ANO

NE

Zúčastnili jste se zasedání obecního zastupitelstva?

ANO

NE

Měli jste připomínky, dotazy k projednávaným věcem?

ANO (jaké)

NE

Využili jste někdy práva nahlížet do rozpočtu obce?

ANO

NE

Byla projednávána na zastupitelstvu obce vaše záležitost?

ANO

NE

5) Využíváte svého volebního práva?

ANO

NE

- 6) Účastnili jste se hlasování v místním referendu?
ANO (o co se jednalo) NE
- 7) Hlasovali jste v referendu o přijetí ČR do Evropské Unie?
ANO NE
- 8) Podepsali jste se pod nějakou petici, která se vztahovala k veřejné záležitosti?
ANO (o co šlo) NE
- 9) Připojili jste svůj podpis ke stížnosti nebo jste byli iniciátorem podání stížnosti?
ANO (o co šlo) NE
- 10) Zajímá vás vývěska úřední desky obecního úřadu (i v elektronické podobě na internetu)?
ANO NE
- 11) Podílíte se jiným způsobem na správě nebo veřejném životu obce?
ANO (a jak) NE
- 12) Sledujete alespoň internetové stránky své obce?
ANO NE